

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

A KISVÁRDAI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG előjárósága egy metsző-előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívánatik, hogy 3 elismert orth. rabbittól nyert bizonyítvány — *kabolóval* rendelkezék, *sóchet-tübedek*, *bal kóre* és kellemes, erőteljes hangu, jó előimádkozó legyen. Pályázhatnak 40 éven aluli, kifogástalan magaviseletű magyar állampolgárok. Fizetés megegyezés szerint. Pályázatok legkésőbb f. évi június 15-ig fenti hitközség irodájához adandók be. Csak megfelelő okmányokkal felszerelt kérvények fognak figyelembe vétetni. Utiköltséget csak a meghívottaknak térítjük meg.
Unger Sándor s. k. Kain József s. k. elnök.

HÉVIZFÜRDŐRE keresek a nyári szezonra orthodox sajelet übajdekot, aki egyben *menaker* és *vetet-paszken*er legyen és 3 orth. rabbittól *kaboló*-ja van. Teljes ellátás. Fizetés megegyezés szerint. Szép mellékjövövedelem. Mandel. Bpest. Garaytér 17. sz.

Legszébb vizsgai jutalomkönyv a

„Somró Sabosz Almanach”

Tanulságos, szórakoztató és hasznos! Számos képpel, köztük címlapján boldog emlékü REICH KOPPEL budapesti főrabbi *תורת* fényképével.

Ára díszkötésben 2.— pengő.

Legalább 10 példány vételénél 10% engedmény. A pénz előzetes beküldése mellett, vagy utánvétellel megrendelhető: Szombattartók Orsz. Szövetségénél, Budapest V. Sas ucca 15. — Postacsekk számla 57857.

SIRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sirkőüzemében, Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.

Értesítem a n. é. közönséget, hogy orth. *שש* *kávé* mérés és *falatozó* üzletemet, Győr ARANY JÁNOS-UTCA 10 szám alá helyeztem át. — Kérem továbbra is a n. é. közönség szives pártfogását. A legelőzékenyebb kiszolgálásról biztosítom.

Berger Salamon Győr Arany János-u. 10

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresők*nél szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelégés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégneküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálliszövőde, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

GLÜCK általt közvetített partiek szerencsések. Házasságokat diszkréten és eredményesen jobb zsidó körökben közvetít Glück Gyula. Debrecen. Hatvan-u. 11. Válaszbélyeg mellékelendő.

NŐSÜLNE 28 éves orth. érettségizett fiatalember, nagyobb szlovenszkói városban gyárnak társtulajdonosa. Szolid, háziasan nevelt fiatal leányok 50—60 ezer pengő hozománnyal érdekelnek. Leveleket: „Ideális Élet” Koscice, Posirestant. Közvetítőköt csak utólag díjazok.

RÓFÖS- és fűszerüzletembe tanulót ellátással felveszek. Szombaton zárva. Krausz Miksa. Jánosháza.

BIZTOS egzisztenciával bíró intelligens fiatalember, volt talmudista, vallásos házból nősiülne. „S—10.000” jeligré.

22 ÉVES NŐVÉREM részére, *Jefasz tajár*, keresek bócher *yoré somájim*-t, 2000 P hozománnyal. A bócher kitanítatjuk *schitesz*-re és egy jó, biztos állást kap. „Sidech” jelige.

HARMINCÉVES *chószid* özvegyember nősiülne, ingatlana ötvenezret, üzlete ugyancsak ötvenezert pengőt ér, hozzáillő kóru és vagyonu partiet keres, *chaszidis* családból. Özvegyasszonyka előnyben. Gyermekek nem hátrány. Szigoruan vallásos, jószívű, föltétlen szép jöhet csak számításba. Ajánlót díjazok. Jelige „Talmid chochom.”

KERESEK azonnalra jó házból való rendes zsidó fiút, aki legalább 1—2 évet töltött már fűszerüzletben, teljes ellátással és fizetéssel. Braun Lajos, Disznósd, u. p. Arló, Borsod-m. (Állomás: Özd).

MISKOLCON, a volt Blumberger-féle helyiségben Engel streng orth. kóser ékezdéje újra megnyílt.

KÖZÉPISKOLÁT végzett egyén, aki 1½ év előtt meggyőződésből a zsidó vallásra áttért, az azóta folytatott jesivai tanulmányai folytán a vallási tudományban annyira előrehaladt, hogy megfelelő világi képzettségénél fogva vidéki hitközségnél irnoki állást vállalna. (Esetleg *sámesz*-állást.) „Gér-czedek” jelige.

JÓ CSALÁDBÓL való, intelligens, orth. kóser háztartásban jártas, gyermekek neveléséhez értő vallásos fiatal leányt keresek. Cseléd van. Fischl Bernát Budapest, Dohány-u. 92. I. em.

TÖNKREMENT kereskedő felügyelői, raktárnoki stb. állást sürgősen keres. „Jobb napokat látott” jelige.

URI CSALÁD ÁRVÁJA, önállóan főz, fehéreneműt, felső ruhát varr, kézimunkázik, üzleti gyakorlattal „Szerény fizetésért otthont keres” jelige.

INTELLIGENS, német, varráshoz értő leány 5 és 6 éves gyermekekhez felvétetik. Engländer, Aggteleki-utca 16.

RÓFÖS és cipőüzletben jártassággal bíró, jobb családból való, vallásos fiatalember, volt talmudista, állást keres. Esetleg más szakmában is. Igénye: teljes ellátás és szerény fizetés. „Szorgalmas és megbízható 24” jeligré kiadoba.

FÜSZER, gyarmat- és rövidáru nagykereskedést önállóan vezetni tudó 35 éves, nőtlen fiatalember, ki a könyvelésben is teljes jártassággal bír, június 1-re, vagy 15-re állást keres. „Szorgalom” jelige.

UTAZÓI állást, vagy ügynökséget vállalkozó rövidáru szakmából. Jelige: „Nagy ismeretség”.

BIZTOSÍTÁSI ügynökséget vállalkozó. Jelige: „Gyakorlott és szorgalmas”.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Ünnepi szám

Budapest, 1930 június 1. 5690 Szívón 5.

60 fillér

VI. évfolyam 22-23. sz.

אללעקעיינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót תלפ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip ucca 10. sz. Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791. Egész évre 20 pengő

Szerkeszti: Groszberg Jenő

חג השבועות זמן מתן תורתנו

Irta: óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti aut. orth. izr. hitközség elnöke

הסכה ושמע ישראל היום
הזה נהיה לעם לך אלוקך
Figyeli s halljad Izrael,
ma létéll népévé az Örökkévalónak a te I-tenednek.
(Devórim 27)

A Tórának ezt az igéjét, mely a sivatagban való négy évtizedes vándorlás vége felé hangzott el, Rabbi Jehudó (Bróchajsz 63:) a kinyilatkoztatással hozza összefüggésbe és azt kérdezi: „vechi ajszaj hájajm nitno Tajró lejiszoél, vohálaj ajszaj hajm szajf árboim sónó hójő—miért mondja a szent Ige, hogy „ma” lett Izrael I-ten népe, holott a néppelés a szent törvények kinyilatkoztatásával s azoknak elfogadásával lett teljessé?” R. Jehudó feleli: „lelámdoch, sechavivó Tajró ál lajmdehó bechol hajm vojajm, kehajm senitno méhár Szináj—a szent séges Tan örökkön oly kedves a hivő előtt, mint azon a napon, amelyen adatott a Szináj hegyén.”

S valóban Sovúajsz jenséges ünnepe minden évből, mintha újból és újból átélnök azt a nagyszerű eseményt, amikor Izrael I-ten népe lett, amikor százezrek szívvel-lélekkel vallották: „kajl áser díber Hásem náaszé venimó—minden, amit I-ten elrendel, azt teljesítjük s engedelmességedünk nekí” (Semajsz 24).

„Cselekedet és engedelmesség”— ez a kinyilatkoztatás kettős tartalma. Ilyen értelemben mondja a midras: „amikor Majse Rabbénú a nép e fogadalmát (náaszé venimó) a Mindenhatónak elmondotta, angyalsereggek szálltak le a mennyekből, amelyek Izrael minden fiát a kettős fogadalomnak megfelelően két koronával koszorúzták meg.” Így lett a zsidóság megkoronázva a hivatással, hogy mindennapi életében is I-ten szavát hallja és tettekké valósítsa, és a kinyilatkoztatás nagy napja

melegítette a szíveket és eszmények-re lelkesítette. De a kinyilatkoztatás a hagyomány szerint a világ összes nyelvén hangzott el, hogy minden nép okuljon belőle. (Kol dibür ve dibür sejjózó mipi hagenüró nechlok lesivim lesajnajsz.— Sabosz 88:)

A Tóradás napja tehát az egész emberiség ünnepe! A kinyilatkoztatás előtt az emberiség nem ismerte az erkölcs kötelező erejét. De az erkölcs tana nélkül egyensúlyt vesztesen felbillenne az egész emberiség belső világa. „Nemajjim erec vechol jajsveho, Onajchi tikánti áműdehó szeló—megingott a föld s az összes lakói. Én szilárdítottam meg oszlopait” (Tehilim 75). — Mert erőtlen a halandó akarata s munkája, ha a Mindenható ereje nem támasztja meg az alapilléreket. A lelkiekben is így van. Az „En”: a Szináj-hegyen magát kinyilatkozó I-ten, aki az „En” (Onajchi) szóval kezdte meg az igazi erkölcs hirdetését, alapozta meg az erkölcsi világ márványoszlopait; a hit az egyetlen I-tenben, e hit terjesztése irányította az emberiséget az erkölcsiösségre és a művelődésre; nélküle összeomlik az emberiség belső élete.

A Tórának az egész emberiséget átfogó tekintetét példázzák a bölcseink, amikor azt mondják: a Tan a sivatagban adatott, szabad helyen, amivel az Örökkévaló arra akart utalni, hogy mindenkinek része lehet benne. És a pusztában adatott, mely meddségével, terméketlenségével, szárazságával az I-tennélküli élet sivárságát jelképezi. És hasonlít a Tóra— a midras tanítása értelmében— a tűzhöz, amely nélkül emberi kultúra el sem képzelhető. Ép így elidegeníthetetlen eleme lett a Tóra az egyetemes emberiség szellemi életének. A szent Tan univerzalizisztikus kiható erejét tanítja ből-

cseink jelképező mondása, amelynek értelmében hasonlít a Tóra a vízhez, amely hozzátartozik az élthez; az ember éltelem eleme, de amelyet nem kell vásárolni, s ilyen az erkölcs is: életünknek elidegeníthetetlen része, s sem nem vásárolható, sem nem eladó.

A kinyilatkoztatás ünnepe tehát nem csak a zsidóságnak, hanem az emberi erkölcsnek születésnapja, amikor harsónafúvás közepette hangzott az egész világon az örökkévalóságot hordozó szó: „Onajchi—Én vagyok” s csak „En”. E Tan igazsága mellett tett vallomást mindenkor Izrael. Mikor a 40 éves pusztai vándorlás végén átkeltek a Jordánon és elérkeztek a Gerizim és az Évöl hegyéhez, 6 törzs felvonult az egyik hegyre, hogy áldást mondjon a Tan megtartóira s 6 a másikkra, hogy átkot nyilvánítsanak a megszegőkre. Csupa általános erkölcsi törvényről van szó s a végén kicsendül a fenyegetés: „átkozott, aki nem tartja meg a Tóra szavait”. És százezrek ajkáról harsányan hangzott utána az „Omén”. És oltárt építenek, az oltáron áldozatot mutatnak be, áldozatot az egész népet, jelöl annak, hogy a Tóra törvényeinek megtartása áldozatok nélkül nem lehetséges. Izrael történeti életében a Tóráért a legkimondhatatlanabb, az önfeláldozásig menő áldozatokat hozta. Megérdemelte a kinyilatkoztatás alkalmából nyert kettős koronát: az elfogadás és teljesítés diadémját.

Legyünk méltók, a multunkhoz s minden örök megfeszítésével, szíves örömet hozunk áldozatokat a Tóráért, amint ezt oly bensőséges módon fejezi ki estéli imánk: „Veniszmach bedioré szajroszechó... —örvendezni akarunk a Tóra tanításaival s parancsolataival, mert ők a

mi életünk és létünk fenntartói, velük akarunk foglalkozni éjjel s nappal, s akkor I-ten el nem vonja szeretetét tőlünk". Szeressük Tórákat abban a tu-

datban, hogy az „Onajchi” megszárdította az erkölcsi világ ingadozó oszlopait, hogy tanai az egész emberiségre vonatkoznak s egykoron közkincsévé lesznek, amikor a boldo-

gabb jövendőt hirdető Ige (Zecharja 14) megvalósul: „... jhje Hásém echod üsemaj echod — s egyetlen az Örökkévaló s neve is egyetlen.”

A Tóra ünnepe előtt

A magyarországi zsidóság vezetőinek szózata

Sovüajsz ünnepe. A kinyilatkoztatás fényes ünnepe. Fölmagasodik előttünk Szináj bérce orma természeti valóságában és fönségében, ahonnan őseink a kinyilatkoztatás szent igéit hallgatták. Hallották a legnagyobbat és a legmegbízhatóbbat, a legfontosabbat, a legfenköltebbet s a legszükségesebbet, a legüdvösebbet és a legtökéletesebbet, ami szóba fogalható. Ott álltak őseink a Szináj tövének és hallgatták, elfogadták, átvették az i-teni kinyilatkoztatást. Az övék volt. Az övék lett. Nekik adatott. *Matan Tajró* az övék. És a *mienk*. Őseink ott állottak. Ez kötelez bennünket. És ez a mi nemességünk. És ez kötelez valamire. És mi tudjuk is kötelességünket. — Sovüajsz nem pusztán emlékűnnep. *E napokban a sziveket egy láthatatlan szeretet tölti be.* A zsidó szívek megnyílnak és akiben talán egész éven át a kinyilatkoztatás tüze szunnyad, ma, a *Matan Tajró* előtt a tűz lángra gyullad. És midőn ezen áhítatos, meghitt csendbe vezetőink szózata a zsidóság létkérdését jelentő jesiva-megmentés ügyébe sikolt bele, ismét a kinyilatkoztatás hangját halljuk. És mi ismét hű Tóraszeretethől, odaadó ragaszkodásból mondjuk: *Náásze venismó!*

Nagy rabbijaink és bölcs vezetőink kiáltó szava ver fel bennünket.

Frankl Adolf, a Központi Iroda elnöke, a mádi, váci, debreceni, győri, kispárdai, nagykállói és nyírбатыori főbbik a napokban felhívást bocsátottak ki.

Sziobemarlokó, velótrázó segélykiáltással kérnek minden érző zsidót a jesivák megmentésére. Teljes erővel szállnak sikra a „Tomché Jesivósz Sábosz” ezévi különös sikere érdekében. Ime pár kivonatos szó szívből fakadó szózatukból:

— Szorongó szívvel, aggódó lélekkel szól kérő szavunk! Röviden szólunk. Tetek — nem szavak — ideje van. A zsidóság mentsvárait, bevehetetlen, minden idők viharainak ellentálló védőbástyáit, szent jesiváinkat ime a szomorú gazdasági viszonyok összeomlással fenyegetik. Helyzetük válságos, majdnem katasztrófális. Az egy évtized óta áldásosan működő *Országos Tomché Jesivósz Egyesület* minden lehető elkövet, hogy megmentse őket. Ez azonban a jelen súlyos időkben csak úgy lesz lehetséges, ha erre testvéreink módot nyújtanak.

— *Lényegesen többnek kell ezidén a Bamidbor Tomché Jesivósz Sábosz jövedelmének lenni, mint a korábbi években.* Ezért minden zsidóhoz, kinek szívében még Szináj szent tűzének szikrája izzik, intézzük kérő szavunkat: *Zsidó Testvérek! Segítetek! Mentsetek, míg van mit menteni!*

— Tudjuk jól, hogy a megélhetés gondjai nehezdednek testvéreink vállaira. Mint-hogy azonban a *párnószó-t* a Mindenható a Tóra-tanulás érdemében adja, ha a Tóra-tanulás *choliló* kevesebb lesz, úgy az általános parnószó is

veszélyeztetve van. *„Im én Tajró, én kemach”...*

— A Tóra-tanulást nem szabad és nem lehet se szüntetni, se korlátozni. Minden zsidó *legszentebb kötelessége tehát a Tomché Jesivósz-t gyorsan és tetterősen, erejéhez képest, sőt ezen felül is támogatni, hogy megfelelőhessen eme nehéz időkben is szent hivatásának.*

Vezetőinknek e szívből jövő szavai kell, hogy utat találjanak a zsidó szívekhez. Szent Tóránk hangja ez. A legmagasabb kiált a mélységből. A legeszményibb. A legdrágább kincsünk. A mélységből, ahová a rossz gazdasági viszonyok sodorták. Ép úgy, mint a szervi betegséget a legnemesebb testrészek érzik legjobban. A gazdasági betegség alatt is legfájdalmasabban szenved, legvéresebben vérzik legnemesebb szervünk. *Szivünk szíve. Lelkünk lelke. Életünk élete. A szent Tan. A Tóra maga. A Tóra kér! A Tóra kiált! A Tóra könyörög. A Tóra johász-kodik: segítetek! Emeljetek fel a mélységből! Emeljetek fel a porból! Emeljetek magatokhoz!*

Minden nemesen érző zsidó szív kétségtelenül cselekvésre dobban, amikor szent Tóránk könyörgése, a zsidó jövő reményeinek jajkiáltása sikolt segítségért. *A magyar zsidóság becsületének kérdése a jesivák megmentése.* A Szináj ormán lobogó tűz, amely a zsidóság éjszakáját mindig megvilágította, nem aludhat, nem szunnyadhat. Ha *choliló* elaludna, vajjon ki gyújthatná ismét fel? *„Kópszó, mi zókük loh?”...*

Biztosra vesszük, hogy *összes hitközségeink feladatuk magaslátán fognak állani. Legyen Sábosz Bamidborkor az egész országban egy szó, egy gondolat. Minden érzes jesiváinkért, minden gondolat, minden szívdobbanat böcherjainkért.*

Nagymaroson

elsőrendű izletes orth. kóser

ebédkoszt

június hó 11-től kezdve lesz kapható. Bővebbet:

Schwarz Ignác L.

lakodalom és egyéb diszembédek vállalkozójánál

Budapest, Dob ucca 35.

A „hónapok fejedelme”

Steif Jonatan rabbi elmúlt szombati drósójából.

Szivon hónap, amelyet most köszöntünk, a Tórában harmadik hónapnak. *chajdes haslisi*-nek neveztetik. A midrás ezt a hónapot a (*slisi* szót *sólisi*-vá variálva) *szár háchajdes*, a hónapok fejedelmének nevezi. S valóban, a hónapok fejedelme ez, mert ebben adatott a Tóra, Izráel kincse, a világ megnemesítője. Hitiünk szerint a világteremtés célja: a kinyilatkoztatott Tóra, Szivon hó 6-án.

Ezt a tanítást meritik bölcsünk abból, hogy a teremtés befejezése után azt olvassuk: „vajhi erev, vajhi vajker, *jajm hasisi* — és volt este, volt reggel. „a” hatodik nap, azaz: az ismert „hatodik nap” volt tulajdonképpen a világteremtés megkoronázása. Ezekután megértjük, miért köszöntjük a saboszt a péntek esti *kidüs* imában a *jajm hasisi* szavakkal, holott a szombatra vonatkozó rész csak *vajchülü*-nél kezdődik. Bár van ennek kabbalisztikus értel-

mezése, de az elmondottak alapján azt juttatjuk kifejezésre, hogy „*jajm hasisi vajchülü hasomajim behoorecz*” a hatodik nappal, azaz a *Tórákinyilatkoztatás Szivon 6-ikával lett a világteremtés műve befejezve.* Mert, amint bölcsünk kijelentik: Feltételhez kötötte a Teremtő az égnek és földnek létesítését. Szólott hozzájuk: „ha Izráel elfogadja a Tórá, jó, ha pedig nem, akkor pusztává s kietlenné (*tajhü vovajhü*) változtatlak benneteket, mint a teremtés előtt.” S valóban azt a tanulságot vonhatjuk le ebből, hogy a Tóra törvényeinek megtartásával hozzájárulunk a világrend zavartalan fennállásához, míg, ha — I-ten ments — Izráel nem tartja a Tórá, akkor bekövetkezik a *tajhü vovajhü*, a nagy pusztulás, egzisztenciák tönkretétele, nyomor és nélkülözés, amelynek sajnos, manapság tanui vagyunk.

A midrás azt mondja: a kinyilatkoztatás hónapja — a hónapok fejedelme — meggyógyított minden fogyatékosokat Izráelben, a betegek egészségeket, a vakok látókká, a süketek hallókká lettek. Bárcsak így lenne most is, bárcsak

Akarjátok szent jesiváink fennmaradását? Dolgozzatok a „Tomché Jesivósz Sábosz” érdekében!

Az ünnepi lecke egy tanítása

Az Örökkévaló I-ten az én Erősségem, Ő meggyorsítja lépteimet, mint a gazelláét: És vezet engem biztonságban magaslataimon.

(Habakuk III. 19.)

Ez a prófétai vers, utolsó mondata a kinyilatkoztatás ünnepén olvasandó haftóra utolsó fejezetének a midrásmagyarázót arra sarkalja, hogy a zsidó nő befolyása fölött elméldkedjék szent népünk teljes történetével való kapcsolódásában, amelynek főmomentumai az egytipomi felszabadulás és a szinaji kinyilatkoztatás, a melyekből a tavaszi illetve a nyári ünnep a peszách és a sevüosz három és fél évezred óta ünnepélyesen szólnak.

„Ő lépteimet megsiettetí a gazellához hasonlóan” úgy magyarázza, hogy e mondattal *Debóra* prófétanő és *Eszer* királyő gona-

doltatnak, akikre vonatkozólag ezt a megjelölést találjuk. *Debóra* Naftáli törzsének leszármazottja volt, amelynek cimere és jelgije a gyors gazella vala. *Eszerre* pedig a XXII. zsoltár első verse vonatkozik, amely a hajnalpir gazellájáról beszél. Ama szavak viszont, hogy „Ő biztonságban vezetett engem magasságaimon” oda lettek magyarázva, miszerint „tovahaladni engedett engem az egyptomi robotmunkának zsarnokai ellenére is, akik a tenger mélyébe süllyedtek. Ezekután a zsidó nép joggal lehetett a véleményen és bátran jelentette ki a nagyvilágra: „Valóban az Örökkévaló I-ten az én erőm és váram”.

De vajjon miért épen *Debóra* és *Eszer* lettek a felszabadulásnak és a kinyilatkoztatásnak gyors gazellái, hamaros hírnökei? Nem csupán azért, mert ők maguk tényleg valának azok, hanem azért is, mert hasonlóan elődeik

ALBUS

minőségben, a budapesti orth. rabbinátus felügyelete alatt gyártjuk megbízható orth. כשר mosó és mosdó szappanainka.

Követelje mindenütt! ALBUS szappangyárak Schützer Jakab és Fla

gyógyulás jutna ebben a hónapban mindazoknak, akik gyógyulásra szorulnak. De soh'se felejtjük el, hogy „*Onajchi*” tikánti amüdeho, csakis a kinyilatkoztatás szabta morális ösvényen való haladás erősítheti meg emberi gyarlóságunk oszlopait! Ezzel a különféle gyógyhelyekre célok, ahol kimennek a természet ölébe, fürdöket használnak. Itt — mint a kinyilatkoztatásakor — a vakoknak látókká kell lenniök. Látniok kell, meg kell érteniök, hogy mi szent nép lettünk a ki-

voltak, a megszabadítás művében, *Jochebed* és *Mirjam* nagyasszonyok személyében, bár, különösképpen *Eszer*től egy évezred választotta el őket, de lelkileg, szellemi álláspont tekintetében alig-ha voltak egymástól távol. Igen, joggal nevezhetnök *Mózes* anyját *Jochebedet* és néjét *Mirjamot* a hajnalpir gazelláinak, mivelhogy a szabadság hajnalhasadását ők idézték elő. Különben is mint *Debóra*, *Mirjam* is rázendített a tenger partján egy győzedelmi dalra. Ez volt ama momentum, amely által „a zsidó nép léptei gyorsítva lettek” és eljött a megszabadítás órája *Mózes* révén, aki nyáját biztonságban vezette „magasságain” s tovahaladni engedte *Egyptom* lenyügöző zsarnokainak elnyomatásai dacára.

Miután úgy fejlődött ki és építettett fel a zsidó nép felszabadító és kinyilatkoztatási processzusa, nagyon természetes,

nyilatkoztatás által, s így meg kell tartanunk mindenkor, mindenütt a Tórának erkölcsnemesítő szabványait. *A legnagyobb mértékben kárhóztatandó, a zsidó czeniüsz-t, az ősi szemérmességet oly mélyen sértő közös strandfürdők látogatása.* Minden hívő tartsa vissza családjának tagjait eme eltévelyedéstől. Nőtestvéreink pedig ne felejtsek el, hogy nemcsak Izráel fiaihoz, hanem *Jákob házához* (ezalatt a nők értendőek) is szolt a kinyilatkoztatás napján a Szentige: *papi biródalom és szent nép legyetek ti nekem.*

Kurort SLIAC Orth.

für Herz-, Magen- u. alle Frauenleiden sehr reiche Natur-Kohlen-säure und eisenhaltige Bade- u. Trinkquellen.

Hotel Metropol

60 Zimmer, 100 Betten. — Steht in der heurigen Saison unter Aufsicht des Ew. H. Oberrabbiner **NILÉL UNSDORFER in Lucenec (Losenec).** In der vor- u. nach-saison tägliche Pension v. Kc 45—48. Hauptsaison von Kc 58 samt Wohnung. Rabbiner Ermässigung.

Budapestről 5 óra gyorsvonattal közvetlen kocsi a keleti pályaudvarról. Vissza 50 százalék kedvezmény.

Hotel Metropol, Sliac.

הסתלקות האי סכא קדישא בירושלים הרב הגאון
הישיש ציס'ע מוה'ר שלמה אליעזר אלפאנדרי זי'ע

A jeruzsálemi szent aggastyán elhunyt

A munkácsi főrabbi jelenlétében lehelte ki lelkét

Egészen legendaszerű a dolog. Ha nem éltem volna át, azt hinném, hogy kiszinezi a képzelet, a mi történt...

Négy héttel ezelőtt indultunk a Szentföldre a munkácsi főrabbi kíséretében. A főrabbi utazásának célja (a Szentföld honvágyától eltekintve), hogy a 100 éven felüli „szobó kadisó” — szent aggastyán — nak nevezett *R. Selomo Eliezer Alfandrit*, akivel évek óta levelezésben áll, meglátogassa. Elérkeztünk a Szentföldre, felejthetetlen napokat éltünk át, gyönyörű lelki élményeink voltak s *ottartózkodásunknak utolsó napján, kedden, Ijor 22-én elköltözött a szent aggastyán az élők sorából.*

R. Selomo Eliezer pontos korát nem tudjuk, de ő maga többször mondta, hogy a *Chászám Szajfer* elhunyt és a damaszkuszi vérvád idején (1839—1840) már felnőtt ember volt, tehát 20—25

éves, amiből következnek, hogy 115 éven felüli kort ért el. Fiatal korában tiszteletbeli *chacham* volt Konstantinápolyban, majd 50 esztendeig Damaszkuszban működött s azután *Czefász* városába vonult vissza és csak alig 6 év óta lakik Jeruzsálemben. *Édtizedek óta a világ legelső tudtudósának van elismerve* s így került levélbeli összeköttetésbe a munkácsi főrabbival. Egyénisége oly hatással volt a főrabbihoz, hogy már 2 év óta óhajtott látni. Az aggastyán többször azt válaszolta, hogy nincs még itt az ideje, ne féljen, még életben fogja találni.

Adar hó 21-én, egy pénteki napon, gyertyagyújtás előtt egy-negyed órával, papírt és írószert kért, mert itt az ideje — mondta — a munkácsi gaon meghívásának. Levelében megírta a híres szavakat, amelyekről a *Zsidó Ujság* is megemlékezett: „*baj jóbaj*

Világosság

Sivár és sötét volt az ókori népek lelki világa. Az erkölcs tisztasága, a szeretet érzése és a tisztelet fogalma idegen volt előttük. Életük célja, létük alapja materialisztikus volt. Minden gondolatuk, minden törekvésük, minden vágyuk anyagi javak szerzésére s ezeken keresztül testi gyönyörök élvezésére irányult. Jogot, igazságot nem gyakoroltak. Durva önzés volt életük minden mozzanata, erkölcselenség, fajtalanság és kicsapongás tevékenységük minden gondolata.

Izráel népe maga is elmerült ezen alantas élet posványában. Évszázadokon át Micrájimbán tengette életét, egy oly nép között, mely vezető szerepet vitt az erkölcselenség, a jogtalanság és bálványimádás terén. Maguk előtt látták Micrájim féktelen tobzódásait és ők is elmerültek a testi élet mocsarában. „*Besiténü ál*

Dr. Reich Sándor,
gyermekorvos, Bpest.

hogy az égi üzenet a következő bevezetéssel lett hódító útjára kiküldve: „Igy szólj Jákob házához és tedd közhírré Izráel gyermekeinek”. Jákob háza alatt a magyarázat szerint a nők értendőek, Izráel gyermekei alatt pedig a férfiak. Így a férfiak ott csak a nők után következnek.

Miért? szol a jogos kérdés, lón e szent hír előbb a nőknek adatva?

Rabbi Tachlifa imígyen magyarázza a dolgot. I-ten így szolt. Amidőn a világot teremtem, az első parancsolatot az első embernek, tehát egy férfinak, Ádámnak adtam, és csak azután vonatkoztattam a nőre Évára is kötelezőnek. Mi volt a vége? Eme nő megszegte a parancsolatot, utána Ádám is és a világ, azaz az „*ajlom koton*” az embernek kis világa fel lett dölve. Ha most ezúttal megint nem a nőt hívom fel elsőnek, könnyen megeshetik, hogy I-ten ments a Tórát ugyan-

az a végzet éri el. Ezért „Jákob házát” a női nemet buzdította fel elsőnek a jó I-ten.

Igy van remény rá joggal, hogy a könyvek könyve, a Tóra, örök állandósággal és maradandósággal biztosítva van.

Egy másik magyarázat így vélekedik: Azért lón e parancsolat a nőhöz elsőnek indítva, hogy gyermekeit a Tórához vezesse, a zsidóságnak nevelje és annak buzgón megtartsa.

A próféta tehát joggal engedi a zsidó népet erőt találni, amennyiben lépteit meggyorsítja, mint a gazellát, azaz a buzgó zsidó nők által, mint amilyenek valának Debóra és Eszter, Jóchebed és Mirjam, akik vezették népüket I-ten magaslataira a színáji kinyilatkoztatáshoz, az idők tengerén át örömben és bánatban.

ארמה כשר
„CERES” ételzsir
a szokott kiváló minőségben minden
fűszer, csemege és élelmiszor-üzletben
kapható
HUTTER JÓZSEF
Szappangyár
Olajipar R.-T.
Budapest, VII., Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461—91, 92, 93 és 94.

kácsi rabbi *Minchász Elózor* responzumából citált egy eszmecsere bizonyítására. Amellett tudni kell, hogy valóságos test nélküli szellem volt már. Csak csont és bőr volt a teste, de jól hallott, látott, csengő hangon beszélt. A Keleten uralkodó nagy meleg dacára is bundába burkolódzott.

Leginkább négy szemközt tanácskozott a főrabbiival. Elhunyt előtti este (hétfőn) a munkácsi főrabbinak a legközelebb megjelenendő három szférjére megadta a *haszkomó-t* (hozzájáruló approbációt). Kedden reggel is megjelent nála a munkácsi főrabbi, az ő unszolására ivott egy kis tejet, s megáldotta a főrabbit; hosszú életet (*arichusz jomim*) kívánt neki, majd azt mondotta csendes hangon, szefárd-spanyol kiejtéssel: „*ani zakiti laarichat jomim veata nigmar*” (én hosszú korra lettem érdeemesítve de most vége). *Jobb kezével megfogta a szakállát s ezzel a mozdulattal kilehelte lelkét.*

Még aznap temették ezrekre menő tömegetől kísérve... Vendégének hazautazását nem za-

Kiváló minőségű
ארמה כשר
HUTTER
Szarvas szappan
kapható minden fűszer- és festékkereskedésben. Gyártja a bpesti orth. hitközség rabbinátusának felügyelője alatt
Hutter József Szappangyár-Olajipar
Részvénytársaság.
Budapest, VII. Erzsébet-körút 6.
Telefon József 461—91, 92, 93 és 94

varta, meghívta őt, együttléjük szellemi gyönyör volt s amikor a vendég hazautazott, az ő lelke már elszállt a mennyekbe.

Földi utódjai nem maradtak, mert már előbb elhunytak. Szellemi utódjai. Tóra-tanulásának eredményei azonban megvannak a hátrahagyott irataiban. A zsidóság becsülete megkívánja, hogy körülbelül százezer dollárra becsült könyvtárát értékesítsék s a pénzen kiadják kéziratban maradt műveit, amelyek hirdetni fogják R. Selomo Eliezer Alfandrinak nagyságát időtlen időkiig. — תנצ"ה

Hermann Ignác (Vác).

Emlékezzetek meg a Tóra ünnepén, a Tóra olvasásához szólításnál a kétezer Tóra-tanuló nyomoráról!

Küldemények címe: Országos Tomché Jesivosz Egyesület, Győr. (Postacsekk sz. 40530.)

szir hábószor — midőn körülültük a husosfazekat”, ez volt szívük vágya, életük célja. Az őseikről rájuk maradt hagyományok csak elmosódott képként lebegtek szemük előtt. Régi dicső emlékeik elmosódtak emlékezetükben, lelkük elszenderült és a micrájimi fertő hullámaj őket is elnyelték.

Szabadság vágya nem izgatta megdermedt lelküket, nem áhitóztak a hagyományaikban élt ígért földjére. „*Tajv lonü avajd esz micrájim mimüszénü bámidbor* — jobb nekünk a rabszolgaság, mint a sivatagban elpusztulni” ez volt a feleletük Majse rábbénünak, ki a szabadság fénysugarát vonultatva el lelki szemük előtt. Az egész világon uralkodó sötétség az ő lelkükre is nehezedett, mely képtelenné tette őket a fény, a világosság meglátására.

Szináj hércsucsán ismét felhangzott I-ten szózata, „*Jehi ajr* — legyen világosság.” Kiragadta Izráel népét az ocsmány fertőjé-

ből, népének választotta, a világ népeinek világító fáklyájává.

A világháború ismét visszazökentette az emberiséget a micrájimi fertőbe (*birajsom milchomó vesovü microjmó*). A háboru nyújtotta gazdagodási lehetőségek, konjunkturális viszonyok, letaszították az emberiséget a nemesebb eszmék magaslatáról és a materializmus hullámozó tengerébe vetették. Megindult a nagy hajsza az anyagi javak halmozásáért és azokkal egyidejűleg mértéktelenül felfokozódtak az anyagi szükségletek igényei. Meglazultak az erkölcs kötelekei, megintgott a jog oszlopa és sarokba szorított az igazság. Elmúlt a háboru és annak függvénye a konjunktura, elusztak a halmozott javak, azonban megmaradtak a felfokozott és immár kielégíthetetlen igények. A bizonytalanság köde borítja a súlyos gondok hegyét és annak csúcán a nyomor

hangja menydörög. Elkeseredés, kétségbeesés ütött tanyát minden hajlékban.

Mozgalmak indultak meg többfelé a tönkrement zsidó egzisztenciák felsegítésére. Nálunk is vetődött fel a kérdés: „Lehet-e segíteni a tönkrement kisexisztenciákon?” Történtek is komoly hozzászólások a kérdéshez, de megvalósítható tervek eddig nem kerültek napvilágra. Elsősorban lelkipásztoraik vannak hivatva a helyzetet változtatni. „*Jehi ajr* — legyen világosság!” *Ismét ki kell ragadni a lelkeket a materializmus fertőjéből és egy tisztultabb légkörbe emelni.* Nemesebb célok, magasabb gondolatok felé kell irányítani az emberiség lelki világát, hogy a lelki igények túlszárnyalják az anyagiakat, hogy a teremtmények koronája ne anyagi, hanem szellemi téren keressen örömeiket és anyagi igényeit a legszükségesebbre szorítsa.

Sréter Mór Debrecen.

Hunfalvi reminiscenciák

II.

Sovüajsz reggelén

Egyik legkedvesebb emlékeimhez tartozik a sovüajsz ünnepének megünneplése Hunfalván, a Mester jelenlétében. Az egyetlen ünnep, mely a tanévben van és így minden tanítványnak alkalma volt figyelemmel kísérni a Mester nagy *avajdó-ját ezen* a szent ünnepen. Az ünnep első éjszakáját magányosan, szobájában virrasztotta át és csak néhány óra múlva jött be a beszéltetésbe körülnézni, ahol örömmel konstataálhatta, mily nagy áhitattal és rajongással készülődnek tanítványai a Tóra fogadására. Mihelyt az első hajnali csillag feltűnt az égen, taliszárát magára öltve, megkezdte a reggeli előimádkozást amit aztán elejétől végig egyedül végzett. Nem sietett az imádkozással, amint ilyenkor szokás, de szóról-szóra, sőt minden szót tagolva végezte előimádkozói funkcióját. Az átvirrasztott szent éjszaka után persze jól esett a pihenés a fiatal fiúknak, akik aztán egész délelőtt mélyen aludtak. Nem így azonban a Mester, aki már másfél órai pihenés után talpon volt. A délelőtti folyamán fel és alá sétálva udvarában, gyengéd szeretettel örködött tanítványai lakásának ablakai előtt, hogy a növendékek józsu álmait valaki meg ne zavarja... Egy ilyen alkalommal történt a következő kedves kis epizód:

Az éjjeli virrasztásban a Mester rendelkezése szerint, a gyengébb és betegeskedő tanítványok nem vettek részt. A jesiva két fiatal növendéke a sovüajsz éjszakáját átaludva, korán reggel felkeltek és mivel a beszéltetésben már hajnalban imádkoztak, a nagy templomba mentek ajtatokodni. Tíz óra tájban a templomból hazatérve, zárva találták lakásukat. Midőn a szomszédban ennek okáról érdeklődtek, tudomásukra jutott, hogy egy harmadik, idősebb lakótársuk az átvirrasztott éjszaka után hazajött és a kulcsot magához véve, egyik barátjának, a rebbe udvarában levő lakására ment, ahol pihenőre tért. A fiúk persze utána mentek, de a Mester alig, hogy meglátva őket a kapun belépni, mutató ujját felemelve intett nekik,

hogy a lehető legnagyobb csendben legyenek. Midőn a fiúk közelebb értek hozzá, halkan megkérdezte őket, mi járatban vannak és miért nem mennek a vendéglőbe reggelizni... „Mi már reggeliztünk — volt a válasz — de tegnap kaptunk hazulról egy csomagot a legpompásabb süteményekkel, amit azonban még alig kóstoltunk.” A Mester mosolyogva válaszolt:

— Ugy, hát ti az otthoni süteményeket szeretnétek megkóstolni... Ezért már edemes a lakáskulcsot előteremteni. Benneteket azonban mégsem engedhetlek be a lakásba, mert felzavarjátok őket álmaikból. De várjatok, én majd bemegyek és kihozom nektek a kulcsot.

A Mester bement lábujjhegyen a lakásba s alig egy fél perc múlva kihozta és átadta a kulcsot a fiúknak... a következő szavak-

Selyem és szövetség

Nagy választék tweed szövetekben, creppegeorgette, tflisz, mintás creppedechine különlegességekben.

Tavaszi occassiók árak az olcsóságáról közismert

SPITZ HERMAN

áruházában

Budapest, Erzsébet-körút 34. sz.

Telefon: József 443-52.

Szombat és ünnepnap zárva.

kal: „De most menjetek haza, egyetek és lakjatok jól, hogy aztán egész nap tanulhassatok...”

Megírtém ezt, tehát prózai leírásban regisztráltam. Annyi azonban benne a szépség, a poézis, hogy méltó lenne költői feldolgozásra. De nem szebb-e itt a valóság, mint amilyen a költészet lehetne?

Ti naplopók, miért jöttetek...

Három nappal az ünnep előtt tartotta meg a szemeszter első nagy kihallgatását és az ünnepig már nem tartott előadást. Mint-hogy azonban, nem akarta, hogy tanítványai ezt a pár napot hiábavaló dolgokkal eltöltsék, a kihallgatás befejeztével a következő szavakat intézte hozzájuk:

— Tudjátok, fiaim, hogy ez az ünnep a Tóraadás ünnepe, melynek fogadására ugyancsak el kell készülni és ezért most még szorgalmasabban kell tanulni, mint egész éven át. Ha azonban nem fogtok tanulni, akkor a Tóra átvételekor azt fogják nektek mondani: „Miért jöttetek ti naplopók... mi közöttök nektek a Tórához...?”

„Most örülök igazán, hogy semmim sincs...”

A világháború elején történt, az orosz invázió alkalmával, a kis Hunfalvának is menekülni kellett. Menekülés közben találkozott a Mester a szintén menekülő hunfalvi állomásfőnökkel. A főnök, aki magával vitte egész vagyonát, nagyon sok baja volt vele és panaszkodott e miatt a Mesternek. „De hol van a főtisztelendő ur holmija?” kérdezte a főnök. „Ez az egész” felelt a Mester, rámutatva egyetlen utipodgyászára, melyben éppen csak a legszükségesebb holmijai voltak. „Ejnye-ejnye — mondá a főnök — milyen szerencsés a főtisztelendő ur, hogy nincs velük baja, mint nekem.” „Lásza főnök ur — szölt a Mester — csak most örülök igazán, hogy semmim sincs...”

A Hausbocher érettségije...

Nem valami világi maturáról van itt szó, de nem is talmudtudás érettségije kellett a Hausbocher-nak, sőt éppen az ellenkezője ennek, a talmudtudás hiánya volt az ő érettségije... A Hausbocher

közvetlen szolgálatot teljesített a Mesternél, de szolgálatára állott a Rebbezennek is. Erre a tisztségre a Mester egy olyan egyént választott, akiről meggyőződött, hogy nem szeret és nem akar tanulni. Mert semmiesetre sem akart elvonni olyan fanitványt, aki szorgalmasan tanult, a Hausbocheri állásba. Noha ez egy igen nagy micvó, mégis a Tóra tanulás fölülműl mindent... Minthogy pedig a jesivában a tekintély megszerzésének előfeltétele a szorgalmas tanulás és persze elsősorban a tudás volt, e szerint a Hausbochernak soh'sem volt nagy tekintélye. Egy alföldi gazdag fiu tanult a jesivában, illetve kellett volna neki tanulni, de semmi kedve nem volt hozzá. A Mestert nagyon bántotta a dolog és a kihallgatásoknál valóban megszekirozta őt különféle kérdésekkel, de belátva, hogy nem boldogul vele, így szölt hozzá:

— *Majse, Majse, látod, milyen rossz fiu vagy, nincs kedved a tanulásra: letted a Hausbocher-érettségít... és ezekkel a szavakkal lett az illető beiktatva a Hausbocheri tisztségbe.*

Reb Dóvid Deutsch dunnája...

A „kato demaglo” szüjje előadásánál, mely a zálogkölcsoni témát tárgyalja, beszélt el a Mester ezt a kedves kis apróságot:

— Reb Dóvid Deutschhoz, a híres balassagyarmati gaonhoz jött egyszer egy szegény ember és elpanaszolta előtte, miszerint égető szüksége van 10 forintra s nem képes azt kölcsön kapni, pedig adna zálogot is rá. „Hozd el a zálogot — szölt a rabbi — és megkapod a kért kölcsönt.” A szegény ember elhozta az ágyneműjét és megkapta a 10 forintot. A rabbi mihelyt beesteledett, magához vette a zálogot és hogy fel ne ismerjék, a dunnát a fejére vette és úgy vitte vissza tulajdonosának, amit az illető másnap reggel ismét

visszavitt. Ez az eset mindennap megisméltődött. Midőn a rabbi a dunnával a fején az utcán haladt, szembe jött vele hitközségének elnöke, aki kíváncsiságból, hogy ki lehet az, feltakarta a dunnát és nem kis meglepetésben részesült: a hitközség szeretett rabbiját pillantotta meg benne. Az elnök ismerően a rabbi nemes lelkületét, hamar rájött a dologra és kérte a rabbit, adná ide neki a dunnát, majd ő fogja azt vinni. „Ohó, kedves elnök ur, — szölt mosolyogva a rabbi — az nem megy oly könnyen... Adjon először ön is kölcsön egy szegény embernek 10 forintot, akkor majd vihet szintén vissza egy dunnát...”

A kis svindler

A Mester fölötte szerette unokáit. Kedvencei voltak a legidősebb — jelenleg frankfurti főrabbi — s annak egyik kisöccse. Az imádkozásnál maga mellé állította őket és szigorúan felügyelt rájuk. Egy ízben történt, midőn a reggeli imádkozás alatt a jelzett két unoka a Rebbe mellett imádkoz-

Az újpesti aut. orth. izr. hitközség bérbe adni óhajta ujonnan épített modernül berendezett rituális fürdőjét esetleg hosszabb időre is. Pályázatok június 15-ig. Wollner Samu, hitk. elnök.

tak. A Rebbe, mint mindig, ha csak egyik szemével is, folyton figyelte a kisebbiket, aki nagy betyár volt és fufangjaira még a kevésbé fufangos bátyját is tanította. Midőn a *Semajne eszre* után a Rebbe kiment, megnézte a gyermekek imakönyvét, hogy hol tartanak. A kicsi felhasználva a Nagypapa távollétét, 2—3 lappal előre lapozott és hogy a bátyja révén a Nagypapa ne vegye észre a csint, hirtelen a bátyja imakönyvében is ugyanezt tette meg. A Rebbe ismét bejött, első dolga volt utána nézni a kisfiu imakönyvét... Nyomban észre vette a csinyt s persze felelősségre vonta, aki hivatkozva a bátyjára, mentegte magát. A Rebbe midőn látta, hogy az idősebbnek is előre van lapozva, azonnal tisztában volt vele, hogy ez csak a kisebbik fufangos terve lehetett, s mosolyogva rászölt:

— *O, du kleiner Schwindler, du blätterst schon anstatt zvei...* (Oh, te kis csaló, már te kettő helyett is lapozol...)

Guttmann József Torna.

ארטה. כשר
VÉNUS
ételzsir
Snyders győri orth. főrabbi ur
hechserével ellátva és
Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden fűszer
csemege- és ízelemiszer-üzletben
kapható. Gyártja:
OLAJMŰVEK RT.
Kohn Adolf és Társa
Győr — Budapest
VII., Erzsébet-körút 6.
TELEFON JÓZSEF 383-11.

Felhívom a hazai közönség
figyelmét, hogy **GRADO tengeri für-**
dőn szigoruan orth. כשר köz-
pontú fekvésű pensiót nyitottam,
hol mérsékelt árak mellett, elsőrendű
magyar konyha és teljes komfort áll a
n. b. közönség rendelkezésére. כשרות
referenciákkal stb. Érdeklődni május
20-ig Elia M. Grünglas kántor, Gorizia,
Via Ascoli 13. (Italia)
E. Grünglas Gradó
Villa Maria, Via Regia
Marina 8.
Szezonnyitás május 20-án

Gyártja:
RADION Hutter József
szappangyár
Olajipar részvénytársaság
VII., Erzsébet-körút 8.
Telefon József 461-91, 92, 93, 94.

ÉS SZÁLLT A CECKEM...

Jechezkél próféta látomása (37. fejd.)

... Az Ur szeme lebegett felettem
És betöltötte egész lelkemet.
És szállt a lelkem messze, képzeletben
Egy pusztta völgyben holt csontok felett.

... És csont a csonton hebert szerte-széjjel;
És mindenütt csak néma síri csend,
Csak az enyészet dala szállt a széllel,
A mult temette sírva a jelent.

És szólt az Ur: Emberfia e csontok
Feltámadnak-e új életre még?!
És szólt a lelkem: Oh, Uram, te monddod
Meg e titkot: az élet a tiéd!

És szólt az Ur e csontokról eképen:
Menj s prófétáld, hogy én e csontokat
Feltámasztom: adok rájuk mint régen,
Élő húst, bőrt és adok izmokat!

... És ime lőn, hogy szél zendült a völgyben
És feltámadnak a holt tetemek.
És a kiszáradt csontokból köröttem
Lett egy félelmes, nagy sereg.

... És a hatalmas, telt izmok már éltek,
De megmozdulni egy test sem tudott,
Mert nem volt bennük sziv és nem volt lélek,
Olyan volt mind, csak mint tetszalott.

És szólt az Ur: Menj és prófétáld nekik
A lélekről, hogy újra éljenek!
Az Ur szava zengett a völgyön végig
És a rég alvók felébredtek.

Emberfia menj s túl e pusztaságon
Prófétáld és hirdesd az életet!
Mert én az Ur az életen s halálon
Nem felejttem el az én népemem.

E csonthalom, mely felzokog az égig
Izrael háza: és e holt szívek
Izrael szíve: menj és prófétáld nekik
A lélekről, hogy felébredjenek!

Mert megnyitom a sirjuk kapuját is,
Csontjukra adok bőrt és inakat,
Sasszárnyakon viszem népem hazáig
És Cion újra boldog lesz s szabad!

Ne mondjátok: kidült Izrael fája,
Hogy kiszáradtak a mi csontjaink,
Hogy a reményünk rég lehullt a sárba
És rég elveszték a mi álmaink!

Mert megváltozhat az idők folyása,
De Izrael nem veszhet el soha,
Igy szólt az Ur, minden erők forrása,
Az élet és halálnak Ura! Neumann Endre.

Zsidó humor

A pozsonyi gaon, a nagyhirű Kszáv Szajfer, egyszer vendégül látott valami kis vidéki lámdont, aki étkezés közben, mint ez már szokásos, Tórát mondott. A Kszáv Szajfer hallgatta a fejtegetést, de mikor a vendég befejezte, egy szó megjegyzést sem tett. — Mit szól, Rebbe az én Tórához? kérdezte végül a kis lámdon. Hiszen ismeri a mondást — felelte a pozsonyi főrabbi. — „mem tesz ponim letajró“. (Ami voltaképpen annyit jelent, hogy sokféleképpen lehet a Tórát magyarázni.) — Nos? Kérdezte a lámdon. — A maga Tórájának semmi pönemja, — válaszolta a Kszáv Szajfer. (Vagyis: mit sem ér.)

Egy Mann nevű kereskedő, aki részint rosszul spekulált, részint tehetségén felül élt és költekezett, megbukott. Véletlenül épen egy szombati napon nyitotta meg elene a csődöt a törvénytörzők. Alig,

hogy hire ment a bukásnak, már meg is született a megjegyzés, hogy „nem vagyunk a pusztában“. Miért? Mert a sivatagban nem esett szombaton mán, *יש* itt azonban épen szombaton „ist Mann gefallen“.

A lisszai hitközség tagjai vallástalan emberek voltak. Mikor rabbijuk, Rabbi Jakajv Stryjbe meghívást kapott és el is fogadta, megkérdezték tőle, miért hagyja el Lisszát, holott itt több fizetésben részesül, mint Stryjben? — Azért hagyom el Lisszát — felelte a rabbi — mert ez az első sájle, amivel hozzám jöttetek.

Egyik hitközségben olyan rabbi működött, aki jóval kisebb ben tajre volt, mint az ottlakó talmudtudósok, és valahányszor drósót mondott, az utóbbiak nem mentek a templomba, hogy meghallgassák. — A hitközségi elnök erre megkérdezte az egyik lámdont, miért nem hallgatja meg a

Rav drósóját? A szójátékos felelet ez volt: „gám teven gám misz-paj Rav imonü — szalma és abrak nálunk a rov.“ (a rabbi.) Egy másik lámdon pedig ugyanerre a kérdésre ezt a szójátékot alkalmazta: — Veszoláchtó láavajné-nü ki rav hü... — I-ten bocsássa meg a hűneinket, hogy ez a mi rovunk.

Egyik fiatal doktor rabbihoz beállított egy asszony egy frissen levágott ludjával. Sájleja volt és a rabbi cim-kórságát nem ismerván, egyszerűen rabbinak szólította a doktor urat. Tisztelendő-sége, ki nagyon büszke volt — a mellesleg megjegyezve, Svájcban szerzett — doktorátusára, ezt nagyon zokon vette és rászólt az asszonyra: — én doktor ur vagyok!

— Mbah, mit használhat nekem a doktor, mikor már nem él a ludam? — felelte talpraesetten az asszony.

Sovüajsz éjszakáján...

... Ünnepejjeli csend borult a világra és fönt az égen együtt daloltak az esti csillagok...

Hallottad már a csillagok dalát, amidőn együtt zengnek éjjel? Hallottad már a fejünk fölött lebegő lángok zengését? Ismered azokat a pillanatokat, amidőn az ember úgy érzi, hogy egy láthatatlan fenséges kéz ereszkedik alá az égből és felemeli a lelket a magasságok végtelenségébe?

Sokszor jártam nyári éjjel egyedül és hallottam a csodás dalok hangjait és lelkem megértette, honnan jó a bűvös melódia... De egy éjnek az emlékét sohasem fogom elfelejteni.

A kinyilatkoztatás ünnepeinek éjjele volt és midőn a szent éj átölelt, úgy éreztem, hogy a föld is, amelyen járok, szent, — és megtámasztottam a lépteimet és áhitattal figyeltem a csillagok dalára.

Jertek, daloljatok az éjben, jertek, daloljatok velem, mert ajkaim is megteltek énekekkel!

„Halleluja!“...
Mi ez? — Emberi hang volt, amely a fülembé csengett, amely felém zúgta: „Halleluja“... Köriülnéztem, kutattam az ember után és szemem egy kivilágított ablakba tévedt s láttam egy hosszú fehérszakállas zsidó aggastyánt, aki görnyedten ül az asztal mellett és olvassa a sovüajsz-éjjeli tikünt. — Ennek az aggastyánnak az arca a szemeim előtt fog lebegni örökké...

Jertek, daloljatok az éjben. — Ime, I-ten dicsőségével tele a föld és ajkaim is tele énekekkel...
„Halleluja!“

Az ezüst gyertyatartóban még nem aludt el a láng és az öreg ott ül az asztalnál. A házbéliek már régen alusznak, ő virraszt csak egyedül és olvassa a kinyilatkoztatás ünnepeinek tórafejezeteit. A

házbéliek már régen alusznak, — de mi köze neki ezekhez az emberekhez, ha együtt virrasztának is vele egész éjjel? Gyermekei elhagyták, egyetlen leánya nincs többé, felesége is meghalt és akiknél most lakik, mind idegenek neki és semmi köze hozzájuk. Az öreg megrázkódott — hiszen ünnep van és ma szomorkodni bűn! Megsimítja a homlokát, mintha el akarná kergetni a fejből a rossz gondolatokat. Előveszi a könyvet és belemélyed, hátha a szent fejezetek új lelket öntenek beléje. De csak ajkaival olvassa az Irást, a szíve nincs ottan. Régi képek vonulnak el előtte és a szavak kiszállanak a száján észrevétlenül, lap lapot követ, oldal oldal után tiünik és szíve nem tudja, miről beszélnek ajkai... Halkan, tompán olvassa a szent szöveget, épen József történeténél tart.

... És szóltunk urunkhoz: van nekünk öreg atyánk, aggkori gyermeke van, a bátyja meghalt és ő egyedül maradt anyjának és atyja szerette“...

... És ő? Nem szerette őt? Nem szerette-e aggkora gyermekét és nem vigyázotti-e reá, mint a szemé fényére? Neki is volt aggkori gyermeke, akit kitüntettek a többi testvérei közül és akit nagyon szeretett. Igen, a többi fiait is szerette, de azok elkésértették az életét és csak késői gyermeke maradt meg egyedül. Igen, igen! Idősebb fia nem akarták az ő útját követni, letértek az ösvényről, amelyen Izrael fiainak járniok kell és rossz útra tértek... De nem... Nem tértek rossz útra, csak új útra tértek... Ő szerette volna őket a Tóra forrásaihoz vezetni, hogy i-tenfélő zsidók maradjanak, de ők új utat választottak, más utat. Azonban ezt sem az ő hibájukból tették, hanem a kor, az idő hibájából... Uj szellő

„GÖRL“

kalapdobozt
kapajándékba
minden vevő.

Tavaszi és nyári
nőikalap P 5.80

ujdonságok, szalmamodellek
csodaszép választékban

REICH FRICZI
nőikalapgyár
Vámház - körut 19.

vonult át az országon és magával sodorta az ő gyermekeit is... Sohasem fogja elfelejteni azt a reggelt, amikor hívta a fiait, hogy jöjjenek vele Tórát tanulni, mint minden nap — és nem kapott feleletet; bement a szobájukba és üresen találta azt, csak egy levelet talált az asztalukon, amelyben fiai megírták, hogy elhagyják a várost s mennek „felvilágosodást“ tanulni... Nagyon fájt a lelke akkor és nagyon haragudott a gyermekeire, de jött idő, amikor kezdett nekik megbocsátani és vétküket a többi embereknek, a kornak tulajdonította. — Csak egy fia maradt meg, a legkisebb és azt nagyon szerette és szereti még most is, amikor nagyobb fiai iránt nem távozott teljesen a harag szívéből...

Az óra éjfélűt ütött, az agg sietett a tórafejezetekkel:

„Ki-ki tisztelje anyját és atyját és ünnepeimet őrizzék meg“...

...De fiai nem tisztelték sem anyjukat, sem atyjukat, hanem elhagyták őket és elmentek az idegenbe és idegen útra tértek. Ki tudja, talán az ünnepeket is megszegték! De megmaradt az egyik, a harmadik, a legkisebb és ezt szerette a többi gyermekeiért is.

orthodox כשר sütődéje

Weisz Mór

keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészta a legujabb gyártmányaim.

Gyers és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

A MAGAS TÁTRÁBAN
egyetlen megbízható orth. kóser penzió!
Május 1-én nyitottam meg **penziómat**
Tátralomnicon.
— Elsőrendű konyha és kiszolgálás. —
Tátralomnic a legszebb és legforgalmasabb hely a Magas Tátrában. Villamos — és vasut közlekedés Poprádról. —
Egész éven át nyitva.
SCHREIBER MÓR bérlő
Tátralomnic (CSR) Bugsch Villa
(Ezelőtt Alsótátrafüreden).

Tizenkét éves volt csak és már csodálva hallgatták a templomban tórafeljegetéseit! Az egész család büszke volt a lángeszű gyermekre. Tizenhat éves korában már nagy híre volt és mindenki remélte, hogy nagy rabbi lesz belőle, egész Izráel díszé.

De atyja öröme hirtelen gyászra változott. Egy napon elébe lépett a fia és szégyenkezve, lesütött arccal mondotta: „Atyám, bocsáss el engem, mert nagyon szeretnék Vilnába menni, hogy ott egy világi iskolában csillapítsam a tudomány után való szomjúságomat... Bocsáss el és áldj meg engem, atyám... hiszen tudom, hogy nagyon szeretsz és meghallgatod a kérésemet...” Így szólt hozzá a legfiatalabb fia, akiről azt hitte, hogy árnyékában fog pihenni és jóváteszi majd testvérei bűnét, akik elmentek s másokká lettek...

Sohasem fogja elfelejteni azt az éjt, amit ezután a beszéd után töltött. Egész éjjel viharzott lelke, de reggel megnyugodott és lassan, halkán így szólt legkisebb fiához: „Menj, fiam, menj, ahová a szived visz és I-ten legyen veled, hiszen látom, új szellő jár a világban és mi vagyok én, hogy ezt a szellőt feltartóztatnám?...”

... „És szóljanak, mondván: kezünk nem ontotta ki ezt a vért és szemünk nem látták, bocsáss meg népednek, Izráelnek”...

... Oh, mindenható I-ten! Hogy bocsássá meg neki a vért, amelyet kezei ontottak és szemei láttak! Meg fogja-e neki valaha bocsátani? Nem ő maga mondta-e saját

szájával a fiának: „Menj, fiam, ahová a szived visz!” És fia ment, ahová a szive vitte és letért az útról, amelyen ősei jártak...

... „És felkel ez a nép és jár az ország idegen istenei után és elhagy engem és megszegi a frigyet, amelyet vele kötöttem”...

... Mindez be is teljesedett! Ezek a rettenetes szavak valóra váltak! — Eleinte még sűrűn írt a fia az idegen városból, azután egyre gyűrűltek a levelek, majd teljesen megszakadt a levélváltás. Ekkor egy félelmetes hír jutott el hozzá a vilnai diákokról, akik összeesküdtek a cárral. Az öreg Vilnába sietett a feleségével együtt. 1866-ban volt, egy nyári pénteken a tömeg a piacra tódult, ők is velük tartottak és mikor kiértek, borzalmas látvány tárult a szemük elé. Egy magas állványon a böhér fiatal diákokat von egymásután az akasztófára, mikor az utolsóra került a sor, az öreg és felesége ajultan estek össze és nem látták többé semmit.

Az asszony nem is kelt fel többé, ott, az idegen városban temették el, ő maga azonban túlélte ezt a fájdalmat is...

De miért vétkezik most és nem olvassa az előirt fejezeteket? Hiszen ő még sohasem szegett meg egyetlen vallási parancsot sem! Az agg kezébe veszi a könyvet és gépiesen olvas tovább, lap lap után tűnik, de az a rettenetes kép nem akar távozni a szeméi elől...

... „És szólott a moabita Rűsz: ne kérj, hogy hagyjalak el, mert ahová te megy, megyek én is, ahol te hálsz, halok én is, mert a te néped az én népem és a te I-tened az én I-tenem; ahol te hálsz meg, halok meg én is és ott temessenek el; úgy segítsen nekem I-ten, hogy

csak a halál választ el tőled”...

... Így szólt a moabita Rűsz. De az ő leánya, egyetlen leánya elhagyta őt és eltávozott azzal az idegennel oda, ahonnan nem térnek többé vissza. A halál választotta el tőle...

Csitt! Az aggastyán sír, mint egy kis gyermek...

Virradt a reggel, az ünnep reggele. Izráel fiai áhitattal mennek I-ten házába és orcáik ragyognak az örömtől.

Az ablakon kitekint egy agg és látja az ünneplő tömeget, szeméi nem tudnak betelni a szép látvánnyal és lassankint kisimulnak homlokának ráncai és az ő arca is ragyogni kezd. Hiszen ünnep van ma és szomorkodni bűn!

Frischmann Dávid
orosz-zsidó író háber
eredetijéből. Ford. M. J.

Iskolák figyelmébe!

Legszebb jutalomkönyv

Bosztanai

című, gyönyörű zsidótárgy
regény. 280 oldal.

Bolti ára 2 pengő.

Iskolák részére 50% engedmény.

Megrendelhető a Zsidó Ujság Kiadóhivatalában

Sevusz-Weekend **FRÄNKEL IGNÁC** Elsőrangú konyha
a budapesti (Rombach-utca 12. sz.) כשר ארטה vendéglős
penziója és étterem Siófokon
a Royal penzió, István-utca 5. sz. (a Fenyves-üdülőttelep mellett)
Lakodalmak és alkalmi összejövetelek rendezését vállalom.
Előjegyzések már most elfogadtnak a budapesti cím alatt.
Figyelmes kiszolgálás. Saját templom tórával. Fényesen berendezett kényelmes szobák.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38.
I. em. Párizsi Áruházzal szemben. 25 éves működés.
Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bérletrendszer. — **Miracle** hajeltávolító szer szétkülde utasítással. Minden eddigit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

Szerzőkről, könyvekről, gyermekekről

Schwarz József nagyváradi egyetemi rabbi, a Magyarországon is előnyösen ismert kiváló tudós, most fejezte be egy érdekes művét *Ginze Jajszejf* címen. A könyv agadikus és halachikus fejtegetéseket tartalmaz és így alkalmas az elterjedésre. A bevezetésből, amelyet a tudós szerző nekünk beküldött, vesszük a következő részleteket:

1. *A szerzők eredetisége.* Sokszor hallhatjuk azt a véleményt, hogy a szónoknak vagy a szerzőnek teljesen eredetinek kell lennie s helytelen eljárás, hogy a problémák felvetésére vagy az állításaik megerősítésére máshonnan, mások könyveiből merítik az anyagot. Azt mondják, hogy az igazi szerző s szónok önmagából merítsen s ne hasonlítson az óráshoz, aki nem is tud hozzáfogni az óra készítéséhez, ha nem szerzett be máshonnan csavaroikat és alkatrészeket. — Az *Acedé Eden* című könyvben azonban e kérdésről sokkal helyesebb hasonlatot találunk. Azt mondja: — Nézd a pókot, mily nagy hálót sző, mindent önmagából szed s kiereszt s mégis mily kellemetlen érzést vált ki bennünk: ezzel szemben a méh egyik virágról a másikra száll, mindeniütt kiszedi az édességet s ebből csinálja meg a nekünk élvezetet nyújtó mézet.

S valóban ez a helyes szempont, amelyet művemben követtem. Az olvasó épülésére a nagyok műveiből is szedtem fejtegetéseim alátámasztására érveket. Ugy cselekedtek egykoron nagy vallásbölcseink: Rabbi Szaadja goajn, a Ramban, a Kuzri szerzője. A pók eredetisége helyett a méh szorgalmas munkáját választottam mintául.

2. *A beküldött könyv ára.* Sokan rossz néven veszik, ha a szerző a könyvének árát kéri s

szerintük teljesen elegendő volna: a túlvilági jutalommal megelégedni, amely a könyve által nyújtott tanításért kijár neki majd. Erre a következő kis példázó esetet hallottam:

— Egy zsidó ember egy nagybirtokos gabonáját szokta mindig megvásárolni s mivelhogy fizetési kötelezettségét pontosan teljesítette, nagy hitele is volt nála. Egyszer azonban beütött egy katasztrófa. A tengeren szállított gabona tönkrement, a zsidó ember tehát nem tudott fizetni. Elment a földbirtokoshoz, elszirta a baját s azt az ajánlatot tette neki, hogy ezentul ügynöke lesz neki és ami neki ügynöke lesz neki és ami neki ügynöke juttalék gyanánt jár, azt adóssága törlesztésére használja föl majd. A földbirtokos, aki teljesen meg volt győződve régi vevője becsületességéről, el akarta fogadni az ajánlatot, de felvetette a kérdést: „Ha az egész jutalékot ideadod törlesztésre, miből fogsz megélni?” Erre a következő volt a felelet: „A másik oldalon kapott provizóióból fogom magamat és családomat fenntartani.” — Hát így van a dolog, ha valaki *széfert* ad ki: — ezzel tulajdonképpen kapcsolatot létesít a benne előforduló Tóra-igék útján az olvasó és I-ten között. Hogy az I-ten a mennyei jutalmat nem fogja elvonnai, az bizonyos, azt meg fogja kapni. De éppen ezért jár neki a másik fél részéről, azaz az olvasótól a kellő jutalék — a könyv ára, amely a nyújtott erkölcsi hasznot, i-teni irgalmat tekintve, mindenesetre igen csekély.

3. *Ifjúkori s öregkori gyermekek.* Jevomajs traktátusában

Sirkövek Adler J. sirköraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

Kellemetlen hajszálak garantált, végleges és gyors kiirtása a legújabb kezeléssel. Szepő, pattanás és mindennemű szépséghibák kezelése. Szépségápoló szerek. — Quarc-fény. — Speciális hajfestés.

Művészi parókák készítése!
SCHADEK ANTAL kozmetikai és nőifodrás műtermében
Budapest, IV. Váci ucca 9. félmelet. (Corso-mozi ház) — Telefon Aut. 875-16.

VYHNE

Szlovenszkó páratlan hatású női gyógyfürdője ujonnan berendezett modern hidegvízgyógyintézetrel és szénsavas fürdővel. Természetes meleg vasas fürdő és hegyi klimatikus gyógyhely női bajokban, vérszegénységben és idegbántalmakban szenvedők részére.

Orthodox kóser vendéglő
az aranyosmaróti orth. főrabbi felügyelete alatt.

(62) olvassuk: „Rabbi Jehajsiú azt mondta, ha voltak valakinek gyermekei fiatal korában legyeknek gyermekei öreg korában.” E mondásban igen fontos erkölcsi tartalom van. A mai időben sokszor látjuk, hogy a gyermekeket, ha nem tanítjuk a Tóra útjaira s nem neveljük teljesen a Tóra tudományának, akkor eltérnek a szülői ház hagyományaitól. Sok apa idősebb korában azon veszi észre magát, hogy fiatal korában volt gyermeke, aki az ő életének folytatója, de öreg korában izoláltak érzi magát, mert a fiatal kori gyermeke többé nem az övé, elhagyta tradícióit... Hogy ez az eset be ne következzen, erre figyelmeztet Rabbi Jehajsiú, amikor szívére köti a szülőnek, hogy nevelési módszere és szelleme hatása alatt maradjanak gyermekei, az ő öreg korában is az övéi.

SIÓFOK

fürdőtelepén a **BLAU**-féle
orth. כשר

penzió és étterem

május végén újra megnyílik
Bővebbet: Telefon Aut. 126-96.

Pesti orth. szeretetmunka

Mint lapunk más helyén olvasható, a budapesti orthodox hitközség kebelében működött „Gemilasz Cheszed” alap újonnan átszervezve „Saaré Ezro” néven újra megkezdte áldásos munkáját. A kitűzött cél szociális értelemben a legnemesebb s a zsidó vallástörvény szerint a legszebb módon gyakorolt jótékonyág. Mily mélyesen emberi a Sülichon Örűch (Jajre Déo 249) megállapítása:

— A czedokónak nyolc fok van, de a legmagasabb fokát jelenti, ha valaki az elszegényedő testvérének kölcsönt ad s így támogatja, hogy ne szoruljon az emberekre s erre vonatkozik a Tóra szava: ha testvéred elszegényedik melletted, erősítsd meg támogatással.

Ilyen szellemben akar az új egyesülés — amelynek élén Deutsch Géza, a hitközség jeles alelnöke áll — produktív segítséget nyújtani. Ma, amikor a hazai zsidóságban annyit elmélkednek azon, miképpen lehetne a Joint segítségével hitelszövetkezeteket alakítani, kétszeresen örvendetes, hogy egyes tetterős férfiak regényes tervezetek helyett a tettek terére lépnek és igyekeznek ingadozó egzisztenciák segítségére sietni, hitelnyújtás által.

Akinek van szociális érzéke s aki a czedokó legszebb módját akarja gyakorolni, az csatlakozik a „Saaré Ezro” mozgalmához, hogy ez a támogatás által valóban Saaré Ezro, azaz a segítség kapuja legyen.

Két 3 órás drósó

— A chrzanowi rabbi Pesten. —

A Zsidó Ujság legutóbbi számában hirt adtunk a chrzanowi rabbi, a híres magid R. Mordechai Ackermann budapesti tartózkodásáról s arról, hogy szombaton és vasárnap a királyucai (Orczy ház) orthodox templomban előadást fog tartani. Mivelhogy előzőleg kisebb templomban már többször előadott s ezek az előadások hírét szétvitték, ritka látványban volt részük azoknak, akik elmentek őt meghallgatni. Telisteli volt a templom, a női karzatok rácsai körül is férfifejek kapdikáltak ki. A szónok még fiatalember s anélkül, hogy erőltetné magát, hangja bejárja az egész templomot. Ömlik a szó a szájából, látszik, hogy a nyelv, melyen beszél, — a litvániai jidis — nem mesterkelt, hanem igazi anyanyelve. Hanghordozása bizonyos helyeken misztikusan kicsendül, mert bizonyos idézeteket a Tenáchból vagy a Talmud-

ból olyan melancholikus melódiával mond, amilyennel a litvániai jesiván tanulják a gemórot.

Előadása két részre oszlott. Szombat délután felsorolta a különféle citatumokat, amelyeket azután vasárnap délután összefűzött egy közös eszme alá. Témája: *I-tennek és Izraelnek egymás iránti szeretete.*

Először előadta a Sirhasirim-ból a népek és Sülamisz (= Izrael) közötti párbeszédet. Magyarázta kabbalisztikus módon Jiszróról nevét. Majd azt hangoztatta, hogy a Talmud minden mondása, legyen az bármiféle vonatkozású, lényegében erkölcsi moralizálást (műszort) foglal magában. Példának felemlítette a Sevüajsz traktátus 43. lapján levő diskussziót, amely arról szól, hogy ha valaki nagy adóssága fejében egy sarlófogót (kato demaglo) ad zálogba s elveszett a zálog, kell-e fizetni? Miért éppen ezt a talmudi részletet választja — ugymond — diskussziója tárgyául?

Elsősorban azért, mert Lengyelországban szokásos a peszách második napjától sovüajszig terjedő 49 napon át, a szefiró alatt áttanulmányozni a Sevüajsz traktátust, amelynek 49 lapja van, minden nap egy-egy lapot s így tehát a 43. lap megfelel a szefirónap (vasárnap este) illető számának. De még azért is, mert a Tóra a szefirószámlálást a „sarlóval” hozza összefüggésbe. („Hét hetet számlálj, a mikor megkezdik a sarlóval való aratást.”) Utána idézte a misnának az ajmeráldozat lefolyásáról szóló részét. Mindezt azután jelképesen s mélyértelműen egybefűzte s a sok bünért „zálogba adott” Jiszroétra vonatkoztatta. Moralizáló céllal magyarázott néhány citatumcsoportot s rendkívül ügyesen beleszórt egynehány anekdotát. Mindegyik előadás — 5 óráig tartott. Meg is jegyezte, hogy hiába mondják neki, hogy egy órán túl (über eine Schoo) ne beszéljen, de ő azt nem teheti, mert ő igenis „über eine Schoo” akar beszélni, mert különben beszédének nincs semmi értéke: mégpedig arról az óráról beszél. („Ich spreche über jene Schoo”) amelyről a misna mondja: „Többet jelent e földön egy óra megtéréssel s jó tettekkel, mint a túlvilági élet összességé.”

A templomot zsufova megtöltő hallgatóság mindvégig feszülten figyelte a háromórás drósókra, a mi a legjobb bizonyítéka annak, hogy őstehetséggel van dolgunk, a mely a dubnói magid és a nagy keleturópai műszor-mondók művészetét örökölte.

Kundmachung

Wirkungsvolle **ררישות** in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel **Barmizvo**, **Chasene** וי"ה ג"ה, Cast- u. Antrittsreden verfertigte von Fall zu Fall zu mässigen Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P auhwärts, 50 H. Porto recomandirt im voraus erbeten. — Mein **מנחת ישראל** au Perek. Preis 1.20 **Rabbiner Israel Braun** Budapest, Szövegség-ucca 43.

Érdeklődés alkalmával válaszbélyeg melléklendő. A drósé-ért járó tisztelődij előre küldendő be. Drósék raktáron nincsenek, csak megrendelésre készülnek.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruhaza nagyban és kicsinyben. Különlegességek ur- és női szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó Előfizetőinknek 5% engedmény. — **SEIDNER LIPÓT** áruhaza, Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450-87.

A frankfurti főrabbi szózata a „Bész Semüél” tagjaihoz

A hunfalvi jesiva épületét tudvalevőleg düledező állapota miatt átmenetileg hatóságilag bezárták. Annak idején a hunfalvi főrabbi, a mostani frankfurti főrabbi vezetésével akció indult meg egy új, internátussal kapcsolatos tanépület építésére. Az akció sikerrel járt, amennyiben az épület tető alatt áll. Az új tanház megtekintése a hunfalvi megdicsőült rebbe, R. Semüél Rosenberg z. c. l. Jahrzeitja (szombat, Szivon 11.) alkalmával a Hunfalván összeseregülő volt növendékek találkozás-

sával kapcsolatosan fog megtörténni. *Megjelenik a frankfurti főrabbi, a jesiva megdicsőült mesterének unokája.*

A frankfurti főrabbi, a hunfalvi tanítványok „Bész Semüél” egyesületének elnöke, a következő üzenetet intézi az egyesület tagjaihoz:

— *Hunfalvi növendékek, édes Apátok, a Rebbe iránti kegyelet és édes Anyátok, a jesiva irányában érzett szeretet hív titeket Hunfalvára. Jöttetekkel akarunk hódolni a Rebbe emlékének.*

A Vatikán és a Beilispör

A Beilispör tudvalevőleg 1915-ban folyt le Oroszországban s célja volt a zsidókra a vérvádrágalmat rábizonyítani. Az alsófoku bíróság el is ítélte Beilist, s az indokolásban sejtetni engedte a vérvád lehetőségét. A szovjet most kiadatja e pör titkos aktáit. Annak idején a londoni Lord Rotschild *Merri del Val* kardinálishoz, a pápa államtitkárához fordult s mellékelte pápai dekrétumot régi időkből, amelyekből kiderül, hogy az egyház elítéli a vérvádrágalmat. Feltűnést keltett, hogy a pápai államtitkár azt felelte mindössze Lord Rotschildnak, hogy a felmutatott okiratok valódiak, de arról, hogy a katolikus egyház elítéli a vérvádrágalmat, egy szót sem szólt. Ha igaz a szovjet publikációja, ugy ez a különös s félremagyarázható eljárás az oroszországi vatikáni követnek, *Neledov*-nak közbenjárására történt. A vérvádra

ugyanis a kormánynak szüksége volt és nem akarta, hogy a Vatikán megcáfolja az egyik katolikus papot. *Pranaüst*, aki a vérvádrágalomnak egyik szakértője volt — a zsidók ellen. A szovjet-dokumentum valódiságában kételkedni kell, mert a publikálás célja az volt, amint azt be is ismerik — hogy a rabbikat visszatartsák a Vatikánál együttműködő szovjet-ellenes fronttól.

GRADO

orth. כשר *Pensió Grünlas*

Villa Marin Via Regia Marina 8

Központi lekvés. Elsőrendű magyar konyha. Teljes komfort. Mérsékelt árak. **כשרות** referenciákkal főt. Schreiber Ábrahám görzi orth. főrabbi ur és Grünwald M. técsői orth. főrabbi ur szolgálnak **Szezonnnyítás május 20-án**

Meinen lieben Gästen, sowie allen verehrlichen Interessenten gebe ich hiemit bekannt, dass mein altrenommiertes, in modernem Stil erbautes Hotel, in allen Zimmern mit fliessendem Wasser, Dampfheizung, sowie Signallichtanlage versehen, und vollständig neu renoviert am 1. Mai wieder in Betrieb genommen wurde.

Ritualbäder und Minjen im Hause.

Vorzügliches erstklassiges Restaurant.

Für die Vorsaison Mai und Juni bedeutend ermässigte Preise.

(Pension Mk. 8.— bis Mk. 9.—) Hotelauto an der Bahn.

Gottlieb Leitner - Marienbad

Hotel Goldenes Schloss
Hotel Goldener Schlüssel
Hotel Drei Mohren

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hölgyfodrász

Budapest

VI. Andrassy-ut 19

Telefon Aut. 199-10

Tiltakozások a palesztinai bevándorlás felfüggesztése miatt

Az angol kormány a zsidó bevándorlást a külön agrárbiztos jelentéstétele utáni időre felfüggesztette. Ez a lépés rendkívül nagy megdöbbenést keltett. Május 22-én egész Palesztina zsidó lakossága sztrájkolt, halálos csend borult Jeruzsálemre, az *Aguda* külön felszólította híveit a sztrájkhoz való csatlakozásra. Tiltakoztak a londoni, franciaországi, németországi, csehszlovákiai, ausztriai cionista szervezetek. Különösen éles tiltakozást küldtek az angol követségnek a lengyelországi cionisták; nevükben bejelentette *Grünbaum*, a lengyel szejm-képviselő, hogy *interpellálni fog a lengyel parlamentben*. Az angol parlamentben a zsidó képviselők állandóan ostromolják a kormányt, Berlinben most időzik a volt angol gyarmatügyi miniszter, *Amery*, aki egy ott elhangzott felszólalásában lehetetlennek tartja, hogy Anglia megszegje a zsidóságnak adott szavát. Amerika is megmozdult. A híres amerikai politikus, *Felix M. Warburg* a newyorki angol nagykövetnek memorandumot nyújtott be, hogy a brit kormány vonja vissza a sérelmes intézkedést, mert nem fogja elérni a célját, csak elkeseredést okoz az egész zsidóságban.

HIREK

NAPTÁR

Sáboz Bamidbor, Szivon 4. VI. Perek.

Gyertyagyújtás (Bpest): 7 óra 25 p.
שבת kimenetele " 8 " 20 "

Hétfő-hedd: שבתות

יום טוב beköszöntése (Bp.) 7.35
" kimenetele " 8.25

2. napon Rüs-olvasás és Mazkir.
יום טוב וזמן קריאת שמע 6:50

Sáboz Noszaj, Szivon 11. I. Perek.

Gyertyagyújtás 7:35, szombat kimenetele 8:30.

A sovüajsz alkalmából összes előfizetőinknek és barátainknak vig ünnepet יום טוב שמחת יום טוב ki-vánunk.

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen f. olvasóinkat, akiknek előfizetése I. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postafatarképként: csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki.)

Lapunk legközelebbi száma az ünnep miatt I. hó 13-án jelenik meg

— A JESIVA-NAP BUDAPESTEN. A budapesti orth. hitközség előjáróságának határozata értelmében Bamidbor szombatján az álijók bevétele a hitközség égisze alatt álló összes templomokban kizárólag a Budapesti Igaz Tóra és Jesivatámogató Egylet javára lesz fordítva. Ezzel kapcsolatban a nevezett egylet felhívással fordul a fővárosi orthodox közönséghez. A felhívás az egyesület azon nemes missziójára utal, miszerint a különböző jesivákat látogató, cca. 150 budapesti bócher támogatására kb. 3000 P-t fordít havonként. Hangsúlyozza, hogy a kedvezőtlen viszonyok következtében a bevételi források csaknem teljesen megszűntek s így ha az országosan Jesiva-nappá avatott Bamidbor szombatja sem járna kellő eredménnyel, az egylet nem lenne képes üldös működését a jövőben folytatni. Tartsa tehát minden budapesti orthodox hívő szent kötelességének, hogy a Jesiva-nap eredményessé tételéhez erején felül hozzájáruljon. A lendületes felhívást, melynek hatása bizonyára el nem marad, óbudai Freudiger J. Lipót ügyv. elnök és Stern Hermann főtájtár jegyzik.

— A FÖLDESI FÖRABBI TEMENTÉSE. Stern főrabbinak, az orthodox rabbikar egyik kiválóságának, az országos rabbitanács örökös tagjának temetése a nagy gaonhoz méltó módon folyt le. Csütörtökön, a temetés előtt a hitközség közgyűlést tartott, amelyen egyhangulag a megdicsőültnek vejét, aki addig is dajon-ként működött, Löwinger Jakab rabbitt választották főrabbinak. Az új főrabbi a néhai páncél-csehi főrabbi fia és a hirneves R. Hilel Koloméer családjából származik. A választás után egy nagy küldöttség a nagykállói főrabbival élén a halottasházba ment s ott bejelentette az eredményt; az ott összegyűlt nép „mazoltajv” kívánsága rendkívül megindító jelenet volt. Ezután az orajnt — mely abból az asztalból készült, melyen a 84 éves kort elért gaon évtizedeken át tanult — a templomba vitték, ahol a szokásos hakofókat végezték s utána megkezdődtek a gyászbeszéd.

Ezeknek sorát Halpert Salamon hajdunánási főrabbi, az elhunyt veje kezdte meg: „Galambom a sziklahasadékban, a kórakás elrejttségében... kellemes a te hangod, megjelenésed kedves”. A Sir hasirim e versének nyomán esetelte az elhunyt egyéniségét: galamblekű, teljesen a Tóra várfalába visszavonuló, kis községben működött, de hangját, szavát, tanácsát messze földről kívánták. Megemlítendő, hogy immár 90 esztendő óta egy család hirdeti a szent Tórát a községben — mert a Megdicsőült apja is ott működött már — és így igazán felemelő, hogy immár a harmadik nemzedék veszi föl a Tóra-tanítás hagyományának láncolatát. Utána beszélt R. Jákajv Hilel Löwinger, az ujonnan megválasztott főrabbi, majd a debreceni főrabbi búcsuztatta az Orthodox Központi Iroda nevében is, utána a kállói, a nyiregyházi, szerencsi, püspökladányi, berettyóujfalusi főrabbiak szónokoltak. A templomból a temetőbe vitték a koporsót a vállukon (csakis olyanok, akik előzőleg rituális fürdőt vettek). Az uton a falu keresztény gyermekei állottak sorfalat. A temetőben több száz ember gyűlt össze mindenfelől. Debrecenből 4 nagy autóbussz érkezett tömve hívőkkel. A nyitott sirnál a biharkeresztesi, derecskei, nádudvari, nyirmai és bajomi főrabbi tartottak beszédeket. A nagy közönség a beszédek hatása alatt megindult lelkiülettel távozott a temetésről. A kegyelet műve folytatódott, amikor vasárnap a berettyóujfalusi főrabbi a templomban nagyszabású s mélyreható emlékbeszédet mondott. — A megboldogult gaon rengeteg kéziratot hagyott hátra, igen szépen rendezve. Kéziratai kb. 600 dródot tartalmaznak. A beszédek mindegyike külön-külön füzetesképpen van, melyek föláján fel van jegyezve, hogy a szónoklatot mikor, mely alkalommal s melyik talmudi témában (szüj) tartotta.

— MEGHALT HERS LÉB MARSELIK. Szomorú időben eltávozott Máramarosra nagy tréfacsinálója, Hers Lé. az országzerte ismert marseliki. Érdekes ember volt, érdekes fejű. Ahol megjelent, lakodalmasoknál, vagy szüdekben, ott fellobogott az öröm, a jókedv és eltűnt a bú és bánat sötét árnyéka. A pátriarchák korát érte el, közel száz esztendőt élt. Sokezer elmés mondat tartalmazó írást hagyott az utókornak.

Paróka

különlegességek
(Modern és tartós kivitel)

Olcsó árak

Altschüler

Bp. VII., Csányi ucca 12

(Király ucca sarok)

Telefon: József 310-79.

**Orth. kóser pensió
BALATONSZEMESÉN**
Régi hirneves pensiómat ismét saját kezelésben vezettem.

Elsőrendű házi kóser. Olcsó árak.
Figyelmessé kiszolgálás.
Schül és Mikve a házban.
ÖZV. KOHN SÁMUELNE
TELEFON 7. B.SZEMESÉN

— HAZAÉRKEZTEK A MUNKÁCSI FÖRABBI ÉS UTITÁRSAI. Négyheti távollét után kedden érkeztek hazra szentföldi útjukról Spira munkácsi főrabbi és utitársai. A társaság részt vett a meróni Lag-boajmer-ünnepeken, meglátogatta a szentföldi városokat és egynehány kolóniát is. Május 21-én, szerdán szálltak hajóra Jaffában. Egy nappal előbb a világhírű, 115—120 éves Alfandri rabbi temetésén vettek részt, melyről a társaság tagjai közt volt munkatársunk lapunk más helyén számol be. — A főrabbi inzulinasáról terjesztett hírek koholtak.

— RABBIINSTALLÁCIÓ. S. A. Ujhelyről jelentik: A bodrogközi rabbikerület, Vajdácska székhellyel, szombat este iktatta be új főrabbiát, Róth Fülöpöt. Ujhelyből nagy társaság kísérte a főrabbit Vajdácskára, ahol Kellner Manó hitk. elnök üdvözlő beszédére az új pap másfélórás nagy tetszést keltő beszéddel válaszolt. Üdvözlő beszédek tartottak még: Rubin Márton (Sátorlajuhely), Meisels Henrik radványi rabbi, Schreiber Sándor (Sárospatak), Faber Henrik (Tolcsva). Az ünnepélyes aktust vigkedélyű melave malke bankett zárta be.

— SÍRKÓAVATÁS. A napokban avatták fel Bárkány Ármint, a budapesti orth. hitközség néhai pénztárosának síremlékét. A kegyelet aktusnál jelen volt a hitközség előjárósága óbudai Freudiger Ábrahám elnökkel és a Chevra Kadisa dr. Friedmann Izidor elnökkel az élén. Az avatóbeszédet főt. Sussmann Viktor rabbi ur tartotta, ki markáns vonásokban esetelte a megboldogult kiváló jellemét, jószívűségét és Tóraszerejét.

Pöstyén-fürdő!
Orth. כשר étterem
Hotel Europa. Elsőrangú szép szobák, egyszerű kiszolgálás, olcsó árak.
A legjobb helyen!
Halpert Eisig, Pöstyén.

— A NYITRAI TEMETÉS UTÁN. Nyitráról írják nekünk: A Zsidó Ujság mult számában említettiken kívül a mult héten még Snyders győri és Seidl galántai főrabbi tartottak nagyhatású beszédet a nyitrai nagytemplomban óriási közönség előtt. — Természetesen szönyegre került már a rabbiszek betöltésének kérdése. Többféle kombináció képezi a közbeszéd tárgyát. A jelek után ítélve, a hitközség egyelőre csak a már régóta üresedésben levő dajon-állást fogja betölteni. Két hét múlva lesz a dajonválasztó közgyűlés, melynek egyedüli komoly jelöltje Weisz Sándor rétei rabbi, a megboldogult főrabbi veje, akinek egyhangú megválasztására van kilátás.

— BUDAPESTRE UTAZÓKNAK kellemes otthon Kleinnénál. Rombach-u. 6. I. 11. Feltétlen tisztaság. Kényelem.

Sajtgyártmányai
kiválóságáról
ismert és híres
Stautter és Fiai
cég
Répcelak-Sopron

megkezdte ארטה כשר gyártmányai szállítását és ajánl:
Ia. orth. kóser „Neser“ emmenthali dobozsajt (6 adag)
Ia. orth. kóser emmenthali felvágva (szalagvágás)
Ia. orth. kóser block-emmenthali stanióban, 1 kg. sulyban
Ia. trappista sajt cca. 1.20 kg. sulyban

Több közismert orth. főrabbi által kiállított hechszer minden küldeményhez mellékelve.

— Kérjen árajánlatot —

Képviselőt minden nagyobb városban.

— HŐSÖK NAPJA. A budapesti orth. hitközség a világháború hősi halottai emlékére május 25-én a Kazinczycaai főtemplomban i-tentiszeletet rendezett, amelyen számos hívő, az összes kebelbéli intézmények, óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök vezetése alatt résztvettek. Az éneki részt Holczer kántor látta el, Steif rabbi pedig a nyitott frigyláda előtt megható imát mondott.

— ÉLETREVALÓ INDITVÁNY A KOHNOK ÜGYÉBEN. A következő esetről számolnak be a napilapok: „Kohn István római katolikus földműves Hógyészről szabályszerű utlevéllel és vízummal Kanadába akart kivándorolni, a kanadai bevándorlási biztos azonban azzal az indoklással, hogy Kohn nevű ember csak zsidó lehet, zsidó földműves pedig nincs, visszautasította, miáltal az illető anyagilag súlyosan károsodott. A Kivándorlókat Védő Iroda megkeresésére a megyei hatóság vizsgálatot indított, nem kerültek-e halmos adatok az útlevelebe, bár erre komoly gyanuk nincs, miután Tolnamegyében sok Kohn nevű keresztény földműves van. A vizsgálat kedvező eredménnyel végződött, Kohn Istvánnak azonban végleg elment a kedve a kivándorlástól.“ Az eset vicces volna, ha nem volna szomorú. Szomorú ugyanis azért, mert a legkülönbözőbb pártállású lapok regisztrálják a hirt s természetesen találják, hogy ennek így kell lenni: mihelyt Kohn valaki, akkor gyanus. Épen ezért jó volna, ha például felvetnék az illetékesek azt az eszmét, hogy utasítsák az összes keresztény vallású Kohn-okat, nevük megmagyarosítására. S hogy ne legyen antiszemita ize a dolognak, hangsúlyozni kellene, hogy ez a rendelkezés „az izraelita polgártársak“ vallási érzékenységének megkímélésére történik, hogy a nekik szent vallási fogalmat, a Kajhént, nem-zsidó ember ne viselje a nevében. Így azután a kecske is jóllakik — a svábok elmagyarosodnak — s a káposzta is megmarad, — az igazi Kohnok nem kapnak továbbra sem kanadai utlevélet.

— HÖLGYEK olvassák el az olcsóságáról közismert Spüz Herman selyemáruház, mai számunkban megjelent hirdetését.

Budapesti Aut. Orthodox Izraelita Hitközség

„Saaré Ezro“ „Segítség kapuja“ (Gemilasz Cheszed) alapja.

„Gondoljunk zsidó érzéssel a sok felborult existenciákra.“

„Siessünk hittestvéreink segítségére.“

Tisztelt Hittestvérek!

1925. év óta hitközségünk kebelében és annak felügyelete alatt működik a „Gemilasz Cheszed“-alap, amelynek az a rendeltetése, hogy az

anyagilag megszorult zsidó kereskedőknek és iparosoknak 200—1000 pengőig terjedő kamatmentes kölcsönt nyújtson.

Az alap működésének kezdete óta 260 esetben megfelelő jótállás mellett 67.922 pengő összegű kamatmentes kölcsönt folyósított és ilyképp 260 zsidó existenciát mentett meg a pusztulástól. A számok beszélnek és hirdetik, hogy általunk sok kétségbeesett egyén visszanyerte lelki és testi nyugalma. Megemlítjük, hogy a forgalmi tőke egy részét a hitközség bocsátotta rendelkezésre, jelentékeny összeget juttatott a fontos és életmentőnek nevezhető intézményünknek és több humánus érzésű hitközségi tagunk is hozott áldozatot az alap gyarapítására.

Az idők azonban változtak. A gazdasági viszonyok rosszabbodtak és az intézmény nem bírja ma már kielégíteni a sok-sok hozzá forduló, nyomasztó viszonyok közt tengődő hittestvérünk igényét. Tétlenül állunk a nagy nyomorral szemben. Szívesen segítenénk, de anyagi hiányában nem bírjuk teljesíteni kötelességünket. Feladatunkat teljesen önzetlenül végezzük. Kezelési költségünk nincsen, minden fillér a nemes célra lesz fordítva. Bizalommal fordulunk tehát hittestvéreinkhez, nyújtsanak nekünk segédkezet, hogy a súlyos viszonyok folytán a tönk szélére jutott existenciákat a pusztulástól megmenthessük. Ne terheljen senkit a felelősség, hogy veszni hagyja a testvérét, akinek felszólításához kis jóakarattal hozzájárulhatott volna.

Nem nagy áldozatot kérünk. Havi 1—50 pengőig való járulékot, vagy alapító tagságként egyszer s mindenkorra egy összegben való szíves hozzájárulást,

hogy ezzel gyarapítsuk alapunkat. A szent cél érdeke kívánja minden egyes hittestvértől, hogy legyen segítő társunk emberbaráti ténykedésünkben, ahol existenciák megmentéséről és fenntartásáról van szó. Tekintse mindenki felebaráti kötelességének a címére az intézmény által beküldött nyilatkozat aláírásával, az emberszeretet jegyében megindult munkánkban résztvenni és nemes eszménket barátaik, ismerősei körében propagálni. Teljesítsük szent Tóránk parancsát: „Ha testvéred elszegényedik és keze erőtlenné lesz melletted, segítsd meg!“

„Aki könyörületes, könyörületesben részesül.“

Budapest, 5690. Szíván havában.

Hitrokoni üdvözléssel

Óbudai Freudiger Ábrahám
hitk. elnök.

Dr. Friedmann Izidor
orth. Chevra Kadisa elnök.

Deutsch Géza
hitk. alelnök, az alap elnöke.

Alapító tagok:

Bohrer Jakab
Binétter Jenő
Csillag Ignác
Deutsch Vilmos
Diamant Sándor
Dános László főtanácsos
Eisler Samu
Engelmann Mór
Frankl Adolf felsőházi tag
Fejér Lajos főtanácsos
Óbudai Freudiger Lipót
Óbudai Freudiger Károly

Óbudai Freudiger Dávid
Friedmann Alfréd
Friedmann Jenő
Fried József
Filut Beinis
Fischer Heimann
ifj. Herzog József
Groszberg Jenő
Korein Dezső
Klein Dávid
Klein Márkusz
Kohn J. Hermann

Leiner Gusztáv
László Lajos
Mayer Ignác
Mayer Miksa
Mautner Henrik
Miklós Elek
Neumann Hermann
ifj. Präger Samu
Präger Félix
Reitmann Manó
Roth Henrik Rombach-u.
Spitz Hermann

Sputz Sándor
Skrek Lipót
Sussmann Adolf
Schlesinger Adolf
Schlesinger József
Schlesinger Jakab
Schleifer Zoltán
Stern Ödön
Sternberg Z. J.
Wajc Szija
Weisz Mór Dob-u.
Weinstock Vilmos

Megmentve

Német-zsidó elbeszélés 13. Irta: Guggenheimer S.

Valamelyik délutáni órában történt. Königstein hat heti távollét után dolgozószobájában ült, fontosabb üzleti teendőit végezte, amidőn a szolga Weber jövetelét jelzi. Halk kopogás és a fiatalember belép.

— Engedelmet kérek, hogy zavarom...

— Ugyan dehogy is zavar! Ismerem buzgóságát és tudom, hogy fiam nevelése a legjobb kezekben van.

— Én nem merném ezen állítást megkockáztatni, már másfél éve annak, hogy nagyságod rám bízta kisfia nevelését. Én e feladatot örömmel vállaltam és boldog lennék, ha fáradozásom sikerrel járt volna, ha sikerült volna hiti tanait a bájos fiucska szívébe bevésni. De...

— Ne vesztse el türelmét kedves Weber ur, hiszen a fiu még alig 7 éves.

— És fiatalsága dacára, mégis annyira át van hatva a kételkedés mérgétől...

— Ne felejtse el, hogy szerencsétlenségére több, mint 4 évig zsidó családnál nevelték. Egyébként minő tekintetben van panasa a gyermek ellen?

— Arról nagyon sokat lehetne beszélni. Így például tegnap este, midőn az esti imát végeztük, a lefekvés előtt, egyszerre — ámulok és bámulok — idegen szavakat hallok... Majd a gyermekre figyelek, a fiucska ajkai a *semá jiszroél*-t mormolják, csukott szemekkel...

— Ez már valóban sok — válaszolt Königstein.

— Ugyebár borzasztó... — folytatja Weber remegő hangon. Hát még milyen botrány történt a minap, amidőn Jánkele a konyhában megjelent és a szakács épen akkor tekerte ki egy galambnak a nyakát. Nagyságod nem volt itthon és a fiu olyan pa-

tátiát csapott, hogy attól féltem, hogy összefut a szomszédság. És a szegény szakácsot rúgta, ütötte, valóban rettenetes volt. Azután azt kívánta, hogy a szakács mutassa meg neki, hogy milyen edényben teszi vízbe a húst, s milyen deszkán szózza ki. És mivel senki sem tudta, mit akar, mindig jobban kiáltozott: hogy a papa parancsolta, hogy sózzák ki a húst és hogy a papa mindnyájunkat el fog kergetni. Azóta rajta segíteni. És ezért a cselédség lyebb ok miatt dühöng. Intésem hatott ugyan rá, mert anélkül, hogy felszólítottam volna, oda-futott az öreg szakácshoz, akit megvert és bocsánatot kért tőle. De azonnal hozzám fordult és mondá: „Azért vagyok oly rossz, mert ezek a rossz emberek nem tisztítják meg a húst a vértől s így sok vért ettem, amit nem szabad, s attól lettem oly rossz, hogy talán meg sem javulhatok...“

Königstein kedvetlenül jelenti ki:

— Valóban nem tudom, mit lehet tenni, különben majd beszéllek a gyerekekkel. A szíve jó...

— Az igaz, a szíve tiszta arany. Nem nézheti, ha valaki szenved, anélkül, hogy meg nem kísérelné rajta segíteni. És ezért a cselédség tűzbe is menne érte. De a hite — jobban mondva a hitetlensége... Én annyi fáradságot veszek magamnak, hogy órák hosszat mesélek neki. Szívesen meghallgat, de mihelyst például katolikus legendát kezdek, vagy ő elszalad, vagy pedig oly kérdéseket intéz, hogy csaknem én vagyok kénytelen elszaladni...

— Mindezek dacára nagyon kérem, legyen türelemmel. Idővel bizonyára eléri a célját.

— Kétkedem benne, határozottan kétkedem. S bármily szegényítő legyen is rám nézve, nyil-

tan megvallom, hogy nem bírok a gyerekekkel s kérem, legyen szíves engem elbocsátani.

— Hogyan? Talán csak nem akar elhagyni engemet...

— Én a leghelyesebbnek tartanám, ha Jánkelet D...-be küldené, ahol kitünő intézet van, a szent atyák vezetése alatt...

— Nem, nem! Fiam hívó katolikus legyen, de kolostorba adni nem kívánom. Foglalkozzon tehát vele tovább Weber ur, meg vagyok győződve róla, hogy későbbben meg lesz elégedve a gyermekkel.

— Ha úgy kívánja, még néhány hónapig megkísérlem.

*

Több év mult el. Németország egyik legszebb vidékén vagyunk, a Rajna mosolygó, szőlőtökével beültetett partjain. Egy szép, barátságos városban, ama hatalmas folyó mellett volt dr. Seebach nevelőintézete, amelyet az ország legelső családjainak fiai látogattak. A gyönyörű kert, mely három oldalról veszi körül a tekintélyes épületet, egészen a Rajnáig húzódik.

A tanórák elmultak, a fiúk az arnyékos fasorok között sétálgattak. Utóbbiak között két magas termetű, karcu 15—16 éves fiú, csaknem egyenlő magasak. Az egyik sötéthaju, arca barna, a másiknak világosszőke haja és rózsás arcszíne. A fiúk mindenféleképp csevegnek. Közben az egyik kérde a másikat:

— Beszélj el, Jánkele, mi volt a levélben, melyet ma délből kaptál? Egészen elvörösödtél, amikor elolvastad...

— Képzeld csak, Hugó, a papa azt írja, hogy a szünidő alatt elutazunk Svájcba, majd Olaszországba, megtekintjük Velencét, Milánót, Rómát stb. és a Vezuvót. Igen örvendének, ha te is velünk jönnél. Irj anyádnak, hogy engedjen velünk, apám is nagyon örülne. (Folyt. köv.)

Apróhirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. *Allást keresők*nél szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sipucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. — Telefon. — cégnélküli levelezés.

KIZARÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövede, Rombach-u. 8. A Rombach templommal szemben.

LOWINGER Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Megbízásokat elfogad.

GLUCK által közvetített partiek *szerecsések*. Házasságokat diszkréten és eredményesen jobb zsidó körökben közvetít *Glück Gyula*, Debrecen, Hatvan-u. 11. Válaszbélyeg mellékelendő.

SZOMBATTARTÓ, exisztenciával bíró 35—45 éves embert keresünk kimondottan szép, házias hugunk részére. Hozománya háromezer pengő. Leveleket „lehet özvegy is” jelígre a kiadóhivatal továbbít.

KOMOLY orthodox családból való jófizetésű tisztviselő, intelligens, bentóra, nősülne. — Igénye: szigoruan orth. leány, hozománnyal, vagy benősüléssel. Jelíge: „Szigoruan vallásos”.

NŐSÜLNE 28 éves kereskedő, kinek kitűnő alkalmak van régi, jól bevett üzletet átvenni. Keres házias vallásos leányt, 10—12 ezer pengővel. „Biztos szaküzlet” jelígre a kiadó továbbít.

HARMINCÉVES *chószid* özvegy-ember nősülne, ingatlana ötvenezret, üzlete ugyancsak ötvenezret pengőt ér, hozzáillő kora és vagyoni partit keres, *chaszidis* családból. Özvegyasszonyka előnyben. Gyermekek nem hátrány. Szigoruan vallásos, jószívű, föltétlen szép jöhet csak számításba. Ajánlót díjazok. Jelíge „Talmid chom.”

22 ÉVES NŐVEREM részére, *jevásztajár*, keresek bócher *jevásztajár*-t, 2000 P hozománnyal. A bócher kitanítatjuk *schitesz*-re és egy jó, biztos állást kap. „Sidech” jelíge.

ORTH. BODEGA Debrecenben, forgalmas helyen, az orthodox zsinagóga mellett, családi okok miatt azonnal, olcsón átadó.

DUNANTUL élelőforgalmu városában, orthodox hitközséggel, rófós és rövidáru üzlet öregség miatt előnyös feltételek mellett átadó. „Biztos megélhetés” jelígre a kiadóhivatalba.

SZEP JOVEDELMET biztosítók fiataloknak purimspieljeim viszonteladásával. Külföldi elutazás miatt biztosíték ellenében, v. bizományba is adnék, 10% engedménnyel. Mintát P 1.50 előzetes beküldése mellett küldök. Meg nem felelés esetén visszaveszem. Cim a kiadóban.

MISKOLCON, a volt Blumberger-féle helyiségben *Engel* streng orth. kóser étkezdéje újra megnyit.

KÖZÉPISKOLÁT végzett egyén, aki 1½ év előtt meggyőződésből a zsidó vallásra áttért, az azóta folytatott jesivai tanulmányai folytán a vallási tudományban annyira előrehaladt, hogy megfelelő világi képzettségénél fogva vidéki hitközségnél irnoki állást vállalna. (Esetleg *sámesz*-állást.) „Gér-czedek” jelíge.

RÓFÓS és cipőüzletben jártassággal bíró, jobb családból való, válásos fiatalember, volt talmudista, állást keres. Esetleg más szakmában is. Igénye: teljes ellátás és szerény fizetés. „Szorgalmas és megbízható 24” jelígre kiadoba.

UTAZÓI állást, vagy ügynökséget vállalom rövidáru szakmából. Jelíge: „Nagy ismeretség”.

BIZTOSÍTÁSI ügynökséget vállalom. Jelíge: „Gyakorlott és szorgalmas”.

5 napos Sevusz-weekend Nagymaroson Hirschfeld étkezdéjében.

Naponta 4-szeri bőséges ellátás. Napi *pensio* 7—10 pengő, elsőrendű konyha, pontos kiszolgálás, kényelmes szobák. Előjegyzéseket kér!

HIRSCHFELD DAVID orth. *chószid* étkezdéje és élelmiszerüzlet, Nagymaros Főter 3 (Korona-szálló mellett).

TONKREMENT kereskedő felügyelői, raktárnoki stb. állást sürgősen keres. „Jobb napokat látott” jelíge.

URI CSALÁD ÁRVÁJA, önállóan főz, fehérműt, felső ruhát varr, kézimunkázik, üzleti gyakorlattal „Szerény fizetésért otthont keres” jelíge.

SIRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron *Schreiber Jakob* villanyerőre berendezett sirkőüzemében, Debrecen, Hunyadi-utca 14. sz.

Katzburg Salamon

könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28. Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

Jól szortirozott

előnyomda berendezéseket

a legdivatosabb mintákkal legolcsóbban szállít:

Bleier Testvérek Szarvas, Belicey-u.15

Szép, olcsó, zsidótárgyu

vizsgai jutalomkönyvek 40 fillértől - 10 pengőig terjedő árakon

a REMÉNY zsidó ifjúsági folyóirat kiadóhivatalában

Budapest, IV., Magyar-utca 3. Kívánatra díjtalan könyvjegyzék!

Felélős szerkesztő és kiadótulajdonos GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Budapest, 1930 június 13.
5690 Szivon 17.

40 fillér

VI. évfolyam 24. sz.

אלגנטינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זצ"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Mik a zsidóság sérelmei?

Nem foglalkoznánk az esettel, ha a Berlinben megjelenő zsidó távirati ügynökség feltűnő módon nem adna hírt arról, hogy a mult héten *Sándor Pál* országgyűlési képviselőnek a magyar képviselőházban tartott beszéde nyomán kifejezésre jutott „a magyar zsidók sulyos sérelme”. Az ősz képviselő ugyanis szükségesnek tartotta újból felvetni azt a kérdést, miért nem vesz be a vitézi rend tagjai közé zsidókat. Rámutatott arra, hogy 10.000 magyar zsidó lelt hősi halált a különféle frontokon, felsorolta, mily magas hadi kifizetéseket nyertek el nagy tömegekben zsidó katonák, ami a vitézi rend zsidó-ellenességét még rikítóbb színben tünteti fel. A zsidó képviselő beszéde után egyik antiszemita képviselő is kegyesen elismerte, hogy egyes zsidók vitézül harcoltak, de *Sándor Pál* számadatai nem felelnek meg a valóságnak s most a zsidóság kezén van a tőke, a nép elkeseredése érthető. A miniszterelnök felszólalásában kiterjeszkedett e tárgyra is s kijelentette, hogy ha a vitézi rend a most bezárult avatásokat újra felveszi, akkor azon lesz, hogy a zsidók is bebocsátást találjanak, de hangsúlyozza, hogy a vitézi rend nemcsak a harcéri vitézséget nézi, hanem tekintettel van arra, miképpen viselkedett az illető később, sőt arra is, vajjon a jövő szempontjából megbízhatók-e az illetők.

Ezt a tárgyalást adja le a zsidó távirati ügynökség az ő olvasótáborának s ezt a közleményt olvassák majd az egész világon, ahol bizonyára azt fogják hinni, hogy a szegény magyar zsidók egész oda vannak az óriási sérelem miatt. Hát: ez tévedés. Politikamentesen beszélhetünk csak e politikai kérdéssről: a magyar zsidóságnak sokkal nagyobb és égetőbb gondjai vannak. Így például

sokkal szomorúbb a vitézi rendből való kizáratásnál az, hogy a zsidók gazdagságáról szóló mesét higitotta fel a zsidó képviselő beszéde: nyomán két képviselő is, pedig a zsidóság zöménél ennek a gazdagságnak nyomát sem találjuk a mindennapi kenyérért vívott rettenetes harcában és életküzdésében. A zsidóság zömének annyi köze van az úgynevezett zsidó nagytökhöz, amelynek reprezentánsai között tekintélyes mértékben vannak grófok és kikeresztelkedett zsidók, mint amennyi köze volt a zsidó bolsevistákhoz Magyarországon.

A zsidóságnak már az a sorsa, hogy két malomkö közé akarják szorítani: egyfelől a nép el van keseredve a — tőke ellen, azaz a zsidók ellen, másfelől a vitézi rend nem vesz be zsidót, mert — a tőke legnagyobb ellenségei, a bolsevisták zsidók voltak. Oly igaz az egyik, mint igaz a másik. Hogyan magyarázható ez? Ugy, ahogy II. Frigyes mondta, hogy ha egy várost elfoglal, rögtön megkapja azt a történettudóst is, aki bebizonyítja, hogy tulajdonképpen ez a hódítás jogos, természetes, megokadott volt. Az erősebb jogán nyírbálják meg a jogokat s azután keresik a hozzá való ürügyet s elméletet. Ezért nem szívügye a zsidóságnak ez az egész eszmecsere.

A zsidóság zömét sokkal inkább érdeklik az *iparendélyek*, mint a vitézi rendbe való bebocsátás. Az volna fontos a szélesebb zsidó rétegekre, hogy az italmérsi jogok miatt ne kelljen élniök állandó feszültségben. A neológ zsidóságra nézve pedig életkérdés volna az állami vagy városi hivatalokba való elhelyezkedési lehetőség. *Hány zsidó tanítót választottak Budapesten az elmúlt tíz év alatt? Mennyi a zsidó*

tisztviselők arányszáma a Társadalombiztosító hivatalnokkezdéseiben? Hisz ezen népszerű és általánosan kedvelt, pompás intézmény tudvalevőleg nem vármegye, sem miniszterium, ahol tiszteletreméltó tradíció a zsidómentesség?

Hány zsidó ember keresi meg kenyérét a fővárosi üzemekben, ahová a forgalmi tőkét Budapest, tehát jórésben zsidók szolgáltatják?

Mindezek a kérdések sokkal aktuálisabbak, mint a vitézi rend elhatározásai. Nem akarnak zsidót? Hát ne akarjanak! Minek bebocsátást kérni ott, ahol érzelmi mozzanatok s hatalmi szempontok döntenek? Minek kell alkalmat adni antiszemita frázisok megismétlésére? Minek kell a *külföldi zsidósággal elhitetni, hogy más bajunk nincs, mint ez a kis etikett-kérdés?* Ugyanaz a játék folyik a szavakkal, mint a névmagyarisításnál. A miniszter minden évben párszor hangsúlyozza, hogy a magyar név viseléséhez megbízhatóság kell s ezt — ő állapítja meg? Kell-e ennél világosabb beszéd s izléses-e ezek után felhánytorgatni a kérdést?

A kenyér miatt sirjunk s kiabáljunk, mert korog a gyomruk s szeretnők ellátni családunkat. A numerus clausus ügyét is hangsúlyozhatjuk állandóan, mert másodrendű polgári létünknek intézményesített formája. De amikor megtiszteltetésről van szó — tanusítsunk bölcs mérséklést. *Szeretettel érszakolni nem lehet*, mert annyit ér a zsidó önérzetünk, amennyire önmagában való és amilyen mértékben függetleníteni tudjuk magunkat a külvilágnak sokszor igen gyarló politikájától. Nem egyetemes zsidó szenáció az egész, csak egy kis kedélytelenség.